

Մեզիկ արագ
հոգեկան զգաց

07

7-56

19 JUN 2009

ՊԻԼԱՑԿԱՅԱ ՅԵՎ Վ. ԴԱԿՈՒԿԻՆ

ՊԱՏԻ ԼՐԱԳՐԻ ԽԱՐԿՈՒՆԵՐԸ
Յ Ե Վ
ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ԽԱՐԿԱՆԵՐԸ

07
Պ-56

Է Վ ա Գ — 1928

07

1-56

Ն. ՊԻԼԱՅԿԱՅԱ ՅԵՎ Վ. ԴԱԿՈՒԿԻՆ

ՊԱՏԻ ԼՐԱԳՐԻ ԽՄԲԿՈՒՆԵՐԸ

ՅԵՎ

ԲԱՆԹՂԹՍԿԻՑՆԵՐԻ ԽՄԲԱԿՆԵՐԸ

6811

(Երանց կազմակերպման լեզ աշխատանքների մասին)

Կազմվել է «Խորհրդային Հայաստանի»
Բանվորական Բաժնի կողմից

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1928

Գրառեպար № 691 ր. հ. 722 Տիրաժ 1500

Պետհրատի 2-րդ տպարան Յերեանում — 547

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՅ

Թղթակցական շարժումն այժմ արդեն խոշոր ծավալ է ստացել: Միայն «Ս. Հ.»-ի, «ՄԱՃ-ԿԱԼ»-ի և «ԱՎԱՆԳԱՐԴ» թերթերի շուրջը համախմբված կան 3000-ից ավելի թղթակիցներ: Այդ մասնաչի դաստիարակության և նրանց աշխատանքների ղեկավարման հարցը ներկայիս կարևորագույն խնդիրներից մեկն է և մեր առօրյա պրակտիկ աշխատանքների մեջ իր արժանի տեղը պիտի գրավի:

Պիտի խոստովանվենք, վոր մինչև որս այդ ուղղությամբ քիչ բան է արված: Թղթակցական շարժման խնդիրների վերաբերյալ գրականության իսպառ բացակայության և մի շարք այլ պատճառներով հնարավոր չի չեղել վերոհիշյալների կրթության գործը լավ հիմքերի վրա դնել: Այդ տեսակետից ներկա զբոսուկի հրատարակումը խոշոր նշանակություն ունի և թղթակիցների կարիքների բավարարման համար արված մի մեծ քայլ է: Կասկածից վեր է, վոր ներկա զբոսուկը չի կարող զգացվող բոլոր պահանջներն ել լիովին բավարարել: Որինակ դր-

բուժկում զրեյու ձևերի, թեմաների ընտրության և այլ խնդիրների մասին փոխնչ չկա: Ել չենք խոսում թղթակցական շարժման պատմության վերաբերյալ հարցերի մասին: Բայց այնուամենայնիվ մի շարք հիմնական խնդիրներ ներկա գրքուշկում հարուցվում են և ճիշտ կերպով ել պարզաբանվում: Հետագա հրատարակություններն, անշուշտ, կգան յրացներու և այն բացը, վորը ներկա գրքուշկով չի ծածկվում:

Ներկա գրքուշկը, «ՊՐԱՎԴԱ»-ի խմբագրության հրատարակած համանուն գրքուշկի համառոտագրումն է: Մի քանի դուրսներ, վորոնք կամ կրկնություն են յեղի և կամ թե կարևոր չեն համարվել, դուրս են գցված: Բացի այդ, կազմելու ժամանակ ևս կրճատումներ և փոփոխություններ են արվել: Փոփոխությունները հիմնականում արվել են այն ուղղությամբ, վոր գրքուշկը հարմարեցված է մեր պայմաններին, որինակները վերցվել են մեր կյանքից, վորպեսզի մեր ընթերցողին ավելի մատչելի լինի:

Այժմ բան-թե՞ գլուղթղթակցի պահանջներին է հարմարեցված գրքուշկը: Չնայած, վոր փորձեր են արվել յերկու խմբի կարիքներին ել ընդառաջել, բայց այնուամենայնիվ հիմնականում կուրսը բանթղթակիցների վրա չի վերցված: Դրա պատճառը փոչ թե այն է, վոր խում-

բագրությունն անտես է արել գլուղթղթակիցների կարիքները, այլ այն, վոր ձեռնարկի բնագլին այնպես է կազմված յեղել, վոր հիմնովին փոխել հնարավոր չեր: Բայց և այնպես, չնայած դրան ամենայն վստահությամբ մենք ներկա գրքուշկը կարող ենք առաջարկել նաև մեր գլուղթղթակիցներին վորպես ձեռնարկ:

«ԽՈՐԻՐԳԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» ԲԱՆԲԱԺԻՆ

ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԸ, ՊԱՏԻ ԼՐԱԳՐԵՐԻ ԽՍՐԿՈՒ- ՆԵՐԸ ՅԵՎ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ- ԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հազվագյուտ գործարանի, ֆաբրիկայի կամ պետական մի այլ ձեռնարկության կհանդիպեք, վորտեղ պատի թերթ և բանթղթակիցներ չը լինեն:

Շատ տեղերում բանթղթակիցներն արդեն խմբակ կազմակերպած՝ ձեռնարկության հասարակական կազմակերպություններին գուզընթաց աշխատում են: Սակայն բանթղթակիցների խմբակը բոլորովին յուրահատուկ մի կազմակերպություն է: Նա վոչ մի նմանություն չունի հասարակական մյուս կազմակերպություններին հետ. իսկ դա բացատրվում է նրանով, վոր բանթղթակցական աշխատանքը միանգամայն կրավոր է և չերկրորդ՝ թղթակիցների խմբակը կազմակերպվում է միայն պատի թերթի շուրջը:

Հիմնական այս տարբերությունից չխնդրով պետք է շեշտել, վոր թղթակցական աշխատանք

ընդհանրապես չէ՛ղ կան մի շարք թերություններ, վորոնց թղթակիցները պետք է հաշվի առնեն: Դեռ կան դեպքեր, յերբ թղթակիցները խմբակի ժողովում, քննելով ձեռնարկության վորևէ կազմակերպության նախագահի գեկուցումը հանում են նույնիսկ բանաձևեր, կատարած աշխատանքները գտնելով բավարար և առաջարկելով վերացնել նկատված թերությունները: Սա ցույց է տալիս, վոր բանթղթակիցները դեռ չեն իմանում իրենց աշխատանքի և իրավունքի սահմանները: Թղթակիցների խմբակն աջակիսի կազմակերպություններից չէ, վոր հրավում է ձեռնարկության վորևէ կազմակերպության աշխատանքներին, հետևապես իրավունք էլ չունի այդ կազմակերպությունների գեկուցումները լսած գեպքում վորոշումներ կայացնել: Վորոշումները կարող են կատարել միայն կոմբջիջը, գործարկումը և այն մյուս կազմակերպությունները, վորոնք ղեկավարում են տեղի կյանքն ու պատասխանատու չեն գրահամար:

Թղթակիցների հիմնական խնդիրներն այն են, վոր նրանք թերթի միջոցով ոժանդակեն ձեռնարկության կազմակերպություններին իրենց աշխատանքի մեջ, յուսաբանելով այն բոլոր թերությունները, վորոնք նկատվում են: Հետևապես անհրաժեշտ է, վոր սերտ կապ լինի

բանթղթակիցների և գործարանի կամ ֆաբրիկայի մյուս կազմակերպութունների միջև:

Յեվ յեթե այդ կապը բացակայում և, անկասկած, դրանից աշխատանքը կարող է սուտ լինել, դրա համար ել անհրաժեշտ է, վստիքով թղթակիցների խմբակը և ձեռնարկության մյուս կազմակերպութունները գործեն ձեռք-ձեռքի տված և համերաշխ:

1. ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԸ

Թղթակցային աշխատանքը յուրահատուկ բնույթ ունի, բայց այդ յերբեք ել չի նշանակում թե՛ նա «բացարձակապես անկախ է» և ղեկավարության կարիք չի զգում: Թղթակիցների մեջ կան այնպիսիները, (բարեբախտաբար դրանց թիվը շատ քիչ է), վորոնք ասում են թե՛ կուսակցութունն ուրիշ բան է, իսկ մենք ուրիշ, մենք մասնանների կոնարոլն ենք իրականացնում, մեր աշխատանքի մեջ մենք պետք է բոլորովին անկախ լինենք: Սա միանգամայն սր խալ և վտանգավոր տեսակետ է: Խնդրին նման վերաբերմունք ունենալը թղթակցական շարժման կոմունիստական ղեկավարությանը միայն փաստ կարող է հասցնել: Ամեն մի թղթակից այդ յերևույթի դեմ խիստ պայքար պիտի

մղի, յեթե նա ուզում է բանգյուղթղթակիցների հեղինակութունն աշխատավորական մասսաների աչքում բարձր մնա, միաժամանակ այդ շարժումը ճիշտ ճանապարհով տարվի:

Բանգյուղթղթակիցների յերրորդ խորհրդակցութունն առանձնապես կանգ առնելով թղթակցական շարժման կոմունիստական ղեկավարության անհրաժեշտության վրա, շեշտել է, վոր «բանգյուղթղթակիցների շարժման զարգացման ամենահիմնական և անփոխարինելի նախապայմանը, — կոմունիստական կուսակցության ղեկավարութունն է»:

Թղթակիցների խմբակը և պատի թերթի խմբկողը գաղափարական ղեկավարութուն ըստանում են տեղական կոմբջիջից: Այդ ղեկավարութունը յերկու հիմնական հարց է դնում ամեն մի կոմբջիջի առաջ, — 1) Ապահովել կուսակցական քաղաքականության կիրառումը պատի թերթում ու թղթակիցների խմբակում, 2) ստեղծել ավելի բարենպաստ պայմաններ ավյալ հիմնարկության մեջ թղթակցական աշխատանքների ծավալման համար:

Մինչև որս կոմբջիջներն այս խնդիրների կուծման՝ թղթակցական աշխատանքը ղեկավարելու համար, կամ պատի թերթի խմբկլին կըցել են մի ընկերոջ կամ ագիտ կազմակերպչին

նշանակել են պատասխանատու խմբագիր, կամ կոմբըշիք բարտուղարը խմբելուից պահանջել ե թերթում տպվելիք նյութերը և դրաքննութան՝ ցենզուրայի լենթարկել, և վերջապես, չեբեմըն ել խմբելուում կամ խմբակում կազմակերպել են ֆրակցիա և ալդ կերպ են ցանկացել ղեկավարել: Բայց պետք ե խոստովանել, վոր ղեկավարութան ալդ ձևերից և վոչ մեկն ել դրական արդյունքներ չի տվել:

Վերևում մենք ասացինք, վոր թղթակցական աշխատանքները չուրահատուկ բնույթ ունեն և միանգամայն կամավոր են, հետևաբար, պետք ե ապահովել թղթակիցների ինքնուրույնությունը: Բայց յերբ մենք զանազան ներկայացուցիչներ ենք նշանակում, պատի թերթը կոպիտ ձևով ցենզուրայի լենք լենթարկում, ակտիվութունն ինքն ըստ ինքյան խեղդվում ե: Թղթակցական կազմակերպութունը բոլորովին ալլ տիպի և ալլ բնույթի կազմակերպութուն ե, դրա համար և նրա ղեկավարութունը պետք ե կրի բոլորովին ալլ բնույթ:

Թղթակիցների կազմակերպութունն, առանց միջնորդի, իր աշխատանքի բովանդակութամբ կապված ե մեր կուսակցության հետ: Կուսակցության խնդիրների մեջ և մանում ոգնել թրդթակիցներին հաջող աշխատելու, հսկել, վոր նը-

րանք չհալածվեն բյուրոկրատների և չինովսիկների կողմից:

Վերջերս խոշոր վեճերի առիթ տվեց պատի թերթի խմբելուի ընտրության խնդիրը: Մի շարք ընկերներ գտնում եյին, վոր խմբելու պետք ե կազմված լինի ներկայացուցիչներից: «Պատի թերթը, ասում եյին նրանք, պետք ե լինի կոմբըշի և տեղկոմի որդանը, հետևապես խմբելուը կազմվում ե կոմբըշի և գործարկոմի ներկայացուցիչներից»: Բայց «կոմբըշի որդան» կոչումը դեռ չի նշանակում իսկապես թերթի ղեկավարում: Մենք շատ կոմբըշիների չենք ծանոթ, վորոնք պատի թերթերով բոլորովին չեն հետաքրքրվում, սակայն թերթի ճակատին գրված ե «կոմբըշի որդան»:

Առանձին նշանակութուն չունի «որդան» լարիկը, պետք ե աշխատել լայն չափերով մասսայական ցանկ պատի թերթը, պետք ե միջոցների զիմել ավելի շատ անկուսակցական բանվորներ համախմբել նրա շուրջը: Նպատակահարմար ե և կուսակցական բարձրագույն մարմինների կողմից հավանութուն ե գտել, վոր պատի թերթն անվանվի վոչ թե կոմբըշի կամ տեղկոմի, ալլ ուղղակի տվյալ ձեռնարկության բանվորների և ծառայողների որդան: Ինչ վերաբերում ե խմբելուում հատուկ ներկայացուցիչ ունենալու

խնդրին, կամ պատի թերթի պատասխանատու խմբագրի նշանակմանը, պետք է հայտարարել, վոր վորձը ցույց է տվել, վոր աչգ ձեռքը բուրովին ոգտակար չեն թղթակցական աշխատանքների ծավալման համար: Նշանակովի ներկայացուցիչը խմբելուում իրեն համարում է կամ բացարձակ ցենզուր, կամ թե չե սրտով չի աշխատում, դրանից ել տուժում է ընդհանուր գործը: Թղթակից բանվորների մեջ հուսալքում է առաջանում ու նրանց չես մղում պատի թերթից: Այդ հանգամանքը ի նկատի ունենալով թե կուսակցութունը և թե բանդուղթակիցների Համախոլութենական 3-րդ խորհրդակցությունը հարմար գտան խմբելին ընտրել թղթակիցների խմբակում կամ ձեռնարկության ընդհանուր ժողովում, բայց դարձյալ թղթակիցներից: Թղթակիցների խմբակին կամ խմբելոին կից կոմֆրակցիա կազմակերպելուց պետք է խուսափել: Ներկա դեպքում կոմֆրակցիան թղթակցի հանդես բերած ակտիվութունը խեղդում է: Առանց ֆրակցիայի շատ հեշտությամբ կոմբլիշը կարող է թղթակիցների խմբակը ղեկավարել: Դրա համար հարկավոր է կուսակցական ընկերներին աշխատանքի կոչել և ունենալ որինակելի կուսակցական բանթղթակիցներ, վորոնք խմբելուում ու խմբակի ժողովում պետք է ակտիվ աշխատանք

կատարեն և որինակ ծառայեն մյուսներին: Կուսակցական թղթակիցները վոչ վորի կողմից չեն նշանակվում: Նրանք ել անկուսակցական լիզթակիցների պես կամավոր աշխատողներ են, թղթակցական գործը սիրողներ: Խմբակում ու խմբելուում կուսակցական թղթակիցները պարտավոր են տանել կոմունիստական ճիշտ քաղաքականություն: Անկուսակցական թղթակիցները շատ լավ են հասկանում աշխատանքի հաշոդության համար կուսակցական թղթակիցների խոշոր նշանակությունը: Կոմբլիշները պետք է հաշի շոռեն ալս հանգամանքը և կուսակցական բանթղթակիցներին ուրիշ աշխատանքներով քիշ ծանրաբեռնեն և հնարավորություն տան նրանց թղթակիցների խմբակում ու թերթի խմբելուում ակտիվ աշխատելու և կուսակցական գիծ անցկացնելու:

Համկոմկուսի Կենտկոմի 26 թվի ոգոստոսի 28 ի վորոշման համաձայն կոմբլիշները պարտավոր են իրենց աշխատանքի ծրագրի մեջ մտցնել նաև թղթակիցների մեջ տարվելիք աշխատանքների հարցը: Դրա համար կոմբլիշը պետք է տեղակ լինի թե ինչ է կատարվում թղթակիցների խմբակում: Կուսակցական բանթղթակիցների միջոցով կոմբլիշը պետք է ժամանակին թղթակիցների առաջ դնի ձեռնարկության ու

համապետական նշանակութիւն ունեցող հերթական հրատապ խնդիրները, դրանց մասին անհրաժեշտ բացատրութիւն տա և թղթակիցներին տեղյակ պահի՝ ձեռնարկութիւն կամ գլուղի ընթացիկ ու հիմնական խնդիրներին: Կոմբլիշի բյուրոյի և կուսակցական թղթակիցների միջև պետք է սերտ կապ լինի: Կոմբլիշի բյուրոյում հաճախակի պետք է լսել կոմմունիստ թղթակիցների զեկուցումները պատի թերթի, խմբակի և առհասարակ, թղթակցական աշխատանքների մասին և անհրաժեշտ ցուցմունքներ տալ:

2. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԳԻԾԸ ԽՄԲԿՈՒՂՈՒՄ ՈՒ ԽՄԲԱԿՈՒՄ

Կուսակցական թղթակիցները կուսակցութեան գիծը կիրառողներն են խմբկոլում ու թղթակիցների խմբակում: Դրանով նրանք կոմբլիշի շուրջն են համախմբում անկուսակցական ակտիվին ու նրան մոտեցնում են կուսակցութեանը: Աստիճանաբար կուսակցութեան խնդիրներն ուսումնասիրելով՝ ակտիվ թղթակիցները մտնում են կուսակցութեան շարքերը: Հետևապես կոմմունիստ թղթակիցների հիմնական խնդիրներին են նաև անկուսակցական ակտիվ թղթակիցներին նախապատրաստել կուսակցու-

թեան շարքերն անցնելու համար: Այդ բոլորը հնարավոր կլինի այն դեպքում, թե կոմմունիստ թղթակիցները չառանձնանան անկուսակցականներին, այլ նրանց հետ ձեռք-ձեռքի տված աշխատեն:

Կոմմունիստ թղթակիցները խմբակում կամ խմբկոլում ներկայացուցչի տոն չեն ընդունում, կամ նրանք պատվավոր հյուրեր չեն: Նրանք պետք է հանդիսանան խմբակի գործունյա և ակտիվ անդամները, մազաչափ անգամ չդիպչելով անկուսակցական ընկերների ձեռներեցութեանը ու հեղինակութեանը: Խնդիրների ճիշտ ըմբռնումով և ճիշտ բացատրութիւններ տալով ե, վոր կոմմունիստ թղթակիցն ազդեցութիւն պետք է ձեռք բերի թե խմբկոլում և թե խմբակում:

Այժմ այն մասին, թե ինչ կերպով և ինչպես պետք է կոմմունիստ թղթակիցները խմբակում ու խմբկոլում կուսակցական գիծ անցկացնեն:

Վերցնենք մի այսպիսի որինակ: Թղթակիցների խմբակում թղթակցութիւններ են քննվում: Դիցուք մի քանի թղթակցութիւններ գրված են այն մասին, վոր պետք է ձեռնարկութեան վորակյալ աշխատակիցների և մասնագետների բարձր ուժիկն իջեցնել, իսկ ցածր վորակի բիշ աշխա-

տավարձ ստացողներին՝ բարձրացնել կոմմունիստ թղթակիցները նման դեպքերում պետք է հանդես գան թղթակցությունների հեղինակներին բաց արելու՝ խնդրին նրանց ճիշտ չմտաբեկումն և այն, թե ինչի հիմա հնարավոր է աշխատավարձի հավասարեցում կատարել: Յեթե թղթակիցները տված բացատրությունից չեն բավարարվում, պետք է համաձայնեցնել խմբի ղեկին, խմբակի հերթական պարապմունքից մեկը նվիրել այդ խնդրին ու կոմբիլից կամ գործարկումից, թղթակիցների շրջանում ավելի հեղինակություն վայելող մի ընկերոջ կանչել ղեկուցման:

Հարկավոր է ընդգծել մի հանգամանք էս: կոմբիլից լերբեք չպետք է խառնվի կուսակցական թղթակցի անհատական աշխատանքներին:

3. ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ՄԵՋ ՔԱՂԴԱՍՏԻԱՐԱԿԶԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ պետք կատարվեն՝ ա) թղթակիցների խմբակում, 2) ձեռնարկության կից լեզած դասընթացներում ու խմբակներում և 3) տպագիր թերթերի խմբագրությունների միջոցով:

Խմբակի ժողովներում հաճախակի պետք է ղեկուցումներ ընել խորհրդային շինարարության ու նրա նվաճումների և կուսակցության քաղա-

քականության մասին: կոմբիլից պետք է խմբակը ղեկուցողներով ապահովի: կոմբիլիցները և կուսակցական թղթակիցները պետք է աշխատեն անկուսակցական թղթակիցներին ավելի ձեռնարկության կամ շրջանի լենինիզմի և քաղաքագիտության խմբակներում առաջին հերթին տեղավորել: Բացի այդ, կոմբիլից պետք է հարմարություններ ստեղծի թղթակիցների համար, արտագրական ու այլ խորհրդակցություններին հաճախելու, վորը պակաս գաստիարակչական նշանակություն չունի:

4. ԽՄԲԿԱՂԸ ՅԵՎ ԿՈՄԲԻԼԻՉԸ

Պատի թերթերը թե կուսակցական և թե խորհրդային որգանների կողմից ցենզուրայի (գրաքննության) չենթական չեն: Թերթի բովանդակության ու խմբակի աշխատանքների համար պատասխանատու չեն խմբագրական կոլեգիան, վորն ընտրվում է թղթակիցների ժողովում: Վոչ վոր իրավունք չունի խմբակից թղթակիցների ցուցակ, պարապմունքի որդի, կամ այլ բացատրություն պահանջելու: Թղթակցի անուն, ազգանունը խմբակը կարող է հայտնել միայն դատական, բանդուկատության որգաններին: Բայց այս գեռ չի նշանակում, որ խմբակը բան-

68147

վորական ընդհանուր ժողովներում ու կոմբլիշի նիստերին չպետք է իր աշխատանքների մասին ղեկուցումներ անի: Ընդհակառակը, խմբակուր հաճախակի ղեկուցումներ պիտի անի բանվորական ժողովներում, նրանց հետ կապելու, նոր թղթակիցներ առաջ քաշելու և անհրաժեշտ ցուցմունքներ ստանալու համար:

Պատի թերթի խմբակուր նախ պետք է աշխատի մոտ հարաբերությունների մեջ լինել կոմբլիշի հետ, նրա ուշադրությունը գրավել թղթակիցների աշխատանքի վրա, խորհուրդներ ստանալ նրանից ու կոմբլիշի ձեռնահաս անդամներին հրավիրել խմբակում գրույցի ձևով դասախոսություններ կարդալու: Խմբակուր պետք է կոմբլիշի միջոցով կուսակցական թղթակիցներին ազատի ծանրաբեռնվածությունից ու նրանց ոգտագործի պատի թերթում: Խմբակուր թերթի միջոցով ամեն կերպ պետք է ոգնի կոմբլիշին ձեռնարկության մեջ զանազան կամպանիաներ անցկացնելու, կոմբլիշի շուրջն անկուսակցական ակտիվ համախմբելու և կոմբլիշի ուժերով նրանց բաղադրականապես դատարարակելու:

5. ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԼԻՆԵՆ ԳՈՐԾՖԱՐ-
ԿՈՄԻՏԵՐԻ ՅԵՎ ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՅՆԵՐԻ ՀԱՐԱ-
ԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Բանթղթակիցների և տեղական պրոֆորգանների փոխհարաբերությունները պետք է լինեն կոմբլիշների և բանթղթակիցների միջև յեղած հարաբերությունների նման: Այստեղ ևս պետք է ստեղծել սերտ կապ, ընկերական փոխհարաբերություն և վստահություն:

Նկատվել են, վոր տեղկոմները շատ քիչ են ոգնում թղթակիցներին (պատի թերթի հրատարակմանը նյութապես քիչ են ոգնում, թղթակցություններին չեն պատասխանում, ղեկուցումներ չեն տալիս և այլն): Տեղկոմները բանթղթակցի հալածման դեպքում կամ չեզոք դիրք են բռնում, կամ անցնում են տնտեսավարների կողմը և վերջապես, տեղկոմները հաճախ պահանջ են դնում, վոր թղթակիցներն ու խմբակը յենթարկվեն իրենց:

Նման յերևույթները վատ են անդրադառնում բանթղթակիցների աշխատանքների վրա և պետք է, ինչպես ել լինի, արմատախիլ անել: Պատի թերթի խմբակուր և թղթակիցների խմբակը կոմբլիշի միջոցով պետք է ընկերական փոխհարաբերություններ ստեղծեն տեղկոմների հետ:

Վորճնք են ալդ փոխհարաբերությունները: Ինչ աշակցութիւն կարող ե ցույց տալ զործարկումը թղթակիցներին: Գործարկումը պետք ե թղթակիցներին ցույց տա թե՛ ալյալ ամսում ինչ խնդիրներն մասին կարելի յե զրել պատի թերթում ե առհասարակ մամուլում: Ավելի լալ կլինի ալդ անել թղթակիցներն խմբակում: Գործարկումի ներկայացուցիչը թղթակիցներն խմբակում պրոֆաշատակիցներին կամ ձեռնարկության արտադրությանը վերաբերող մի կենսական հարց ե դնում ե զեկուցում աչն մասին, թե ինչ դրության մեջ ե գտնվում հարցը ե ինչպես պետք ե լուծել:

Ֆաբգործարկումը պետք ե պատի թերթին ու բանթղթակիցներն խմբակին նշութապես ոգնի: Պատի թերթի հրատարակման համար հարկավոր ե թուղթ, թանաք, մատիտ, ներկեր ե այլն: Խմբակում կուլտ-կրթական աշխատանքներ կատարելու համար հարկավոր ե ունենալ թղթակցական գրականություն:

Ֆաբգործարկումը պետք ե կուլտ ֆոնդից վորոշ բաժին հանի խմբակին անհրաժեշտ գրականություն ձեռք բերելու համար: Խմբակի պարապմունքներն համար պետք ե ֆաբգործարկումը տեղ գտնի:

Թղթակիցներն խմբակի աշխատանքները

պետք ե սերտորեն կապված լինեն բանակումը աշխատանքներն հետ: Պատի թերթում լուսաբանվեն ակումբին կից բոլոր խմբակներն (գրական, թատերական, չերաժշտական, գրագարանների ե այլ սեկցիաներն): աշխատանքները: Բանակումը բանթղթակիցներն պետք ե ոժանդակի կենդանի լրագիր կազմակերպելու, մամուլի որը մասսայականացնելու ե պատի թերթի շուրջը բանվոր-աշխատավորներ կազմակերպելու գործում:

Ֆաբգործարկումը բանթղթակիցներն ու պատի թերթին պետք ե ոժանդակի նոր թղթակիցների առաջ քաշման գործում: Դրա համար, բանվորական ընդհանուր ժողովներում, ֆաբգործարկումը պետք ե զեկուցումներ դնի պատի թերթի ե թղթակցական աշխատանքներն նշանակության մասին: Անհրաժեշտ ե, վոր գործարկումը իր հաշվեալություններն ժամանակ կանդ առնի ե պատի թերթի ու թղթակիցներն վրա, նշի խրանց կարևորությունն ու կոչ անի բանվորներին համախմբվելու պատի թերթի շուրջը:

Ֆաբգործարկումը թղթակիցներն կարող ե ե պետք ե ոգնի թղթակցություններն քննության ժամանակ ե թղթակիցներն պաշտպանի հալածանքներից: Գործարկումը պետք ե պարբերաբար ե իր ժամանակին պատասխանի պրոֆե-

սխտնալ և հասարակական կազմակերպութիւնների աշխատանքների վերաբերող թղթակցութիւններին: Այնպէսեւս պետք է հետեւի, վոր տնտես-վարների աշխատանքի բացերի մասին գրված թղթակցութիւններն անուշադիր չմնան: Նկատելի յերևում է, վոր թղթակիցներին ճշելու համար հաճախ նրանց պաշտօնը փոխում են աշխատավարձը ցածրացնում, կամ աշխատանքի աշխատի պայմաններ ստեղծում, վոր թղթակիցը ստիպված լինի իր հոժար կամքով պաշտօնից հրաժարվել:

Մեր տեղկոմները նման դեպքերում պետք է վոչ թէ հեռվից նայեն, կամ հալածողներ լիողմն անցնեն, այլ պարտավոր են կտրուկ միջոցների դիմել, բանթղթակցի դեմ սկսած հալածանքը կանխել, վերագտա որդանների միջոցով մեղավորներին պատասխանատուութիւն չենթարկել: Բանթղթակիցներն իրենց հերթին պետք է սերտ կապ ստեղծեն տեղկոմների հետ և ամեն անգամ պրոֆեսիոնալ աշխատանքների բընութիւնը բարեկամական և գործնական բնույթ տան:

6. ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ, ՏՆՏԵՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻ ՓՈԽՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐՑԸ

Բանթղթակիցները, տնտեսավարների և մասնագետները միջև առողջ փոխհարաբերութիւններ ստեղծելու խնդիրը բանթղթակցական աշխատանքների ցավոտ հարցերից մեկն է:

Մեր թերթերում բազմաթիւ թղթակցութիւններ են տպւում այն մասին, վոր տնտեսավարները և մասնագետները պատի թերթերին ուղարկութիւն չեն դարձնում, տպված նկատու-րազները չեն պատասխանում, թղթակիցներին հալածում են և այլն: Մյուս կողմից՝ նրա կատարում են դեպքեր, չերբ բանթղթակիցները ինտեսավարներին ու մասնագետներին համարում են մեղ թշնամի տարր և նրանց դեմ կոմում են, աշխատելով աչգ «թշնամի» տարրերի հետ վոչ մի հարաբերութիւն չունենալ: Բաց այլ հիմնովին սխալ է: Մանավանդ այժմ, չերբ մեր տնտեսութիւն մեջ խնայողական բեժիմի կիրառման, արտադրութիւն ու ցիտնալիզացիայի և նման մի շարք կարեւորագոյն հարցեր, անհրաժեշտ է, վոր բանթղթակիցների, տնտեսավարների և մասնագետների միջև առողջ փոխհարաբե-

րություն ու սերտ համագործակցություն ստեղծվի:

Կոմիտսի Կենտկոմը 26 թվի ոգոստոս 28 ին բանթղթակցական աշխատանքների մասին կապացրած իր վորոշման մեջ նշել է, վոր կոմբջիշներին հիմնական աշխատանքների մեջ են մըտնում հիմնարկության բանթղթակիցների և պատի թերթերի համար աշխատանքի նպաստավոր պայմաններ ստեղծելը, վոր կոմբջիշները պետք է բանթղթակիցներին պաշտպանեն հալածանքից ու պետք է հետեւեն թղթակցությունների ճիշտ քննությանը: Հենց Համկոմիտսի Կենտկոմի այս վորոշման հիման վրա չել պատի թերթի խմբիկը ձեռնարկության վարչական ղեկավար մարմինների ու անհատների հետ ունեցած վիճաբանությունների դեպքում պետք է ղիմի կոմբջիշի ոգնությանը:

Բանթղթակիցներն առաջին հերթին պետք է մտածեն, թե իրենք վորքան են ճիշտ մտանում խնդրին, սխալ չեն կատարել, անառողջ մոտեցումներ չեն ունեցել արդյոք մասնագետներին կամ անտեսավարներին քննադատելիս:

Հաճախ բանթղթակիցները անտեսավարներին նայում են վորպես նախկին խաղեչիւնների: Դա հիմնովին սխալ է և վտանգավոր:

Կարմիր անտեսավարների մեծ մասը բանվոր

դասակարգի շարքերիցն են դուրս չեկել: Նրանք բանվորական ակտիվն են, վորոնց խորհրդալին իշխանությունը և կոմունիստական կուսակցությունը վստահել են ձեռնարկության ղեկավարությունը: Վնչ մի համեմատություն չի կարող լինել մեր դատակարգի անտեսավարների և հին խոզեչինների միջև: Կարմիր ղիլեկաւորը — դա բանվոր դասակարգի գործակաւորն է, վորը վոշ թե իր համար է աշխատում, այլ բանվորական պետութան շահերի համար:

Թե բանթղթակիցների և թե անտեսավարների առաջ զըված է միևնույն խնդիրը՝ լավացնել արտադրանքի վորակը, բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականությունը, բարելավել բանվորների աշխատանքի պայմաններն ու նրբանց կենցաղը և այլն: Բանթղթակիցները և անտեսավարները, թեև տարբեր ձեւերով, բայց կատարում են մի պարտականություն, զրա համար ել նրանց մեջ պետք է լինի համերաշխություն, ընկերական փոխհարաբերություն ու համագործակցություն:

ԹԵ ԻՆՉՊԵՍ ՊԻՏԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Պատի թերթի հաջողութեան համար ամենից առաջ անհրաժեշտ է, վոր զրան լայն մասնակցութիւն ցույց տան բանվորներն ու գյուղացիները: Յեթե պատի թերթը լավ հիմքերի վրա չի գրված, անհնար է նրա շուրջը կազմակերպել բանվորներից և գյուղացիներից թղթակիցների խմբակներ: Յեթե պատի թերթն ուշուշ է լույս ընծալվում և բովանդակալից չէ, ապա, նա ընթերցողների հետաքրքրութիւնը չի շարժում և հաջողութեան չի ունենում: Այդ դեպքում պետք է նոր խմբագրական կոլլեգիա ընտրել:

Նորընտիր խմբակոյի առաջին գործը պետք է լինի՝ ամեն կերպ աշխատել, վոր թերթի հենց առաջին համարը կենդանի և հետաքրքիր լինի. այդ դեպքում նա ընթերցողների ուշադրութիւնը կգրավի և նրանց աջակցութեանն ապահոված կլինի: Դրանով համեմատաբար ավելի կհեշտանա թղթակիցներ գրավելու և նյութեր հավաքելու գործը:

Վերջինս ավելի հեշտութեամբ գլուխ բերելու համար նորընտիր խմբակոյը պետք է խորհրդակցութեան հրավերի թղթակիցներին ու բանվորական ակտիվ ուժերին, վորոնք կարող են այս կամ այն կերպ նպաստել թերթի հաջողութեան: Խորհրդակցութեան ժամանակ պետք է պարզել, թե ինչի մասին և ինչպե՞ս պետք է գրել պատի թերթում, վորպէսզի նա հետաքրքիր և բովանդակալից լինի: Պատի թերթում պետք է գետնի վրա այնպիսի նյութեր, վորոնք շոշափում են բանվորի և գյուղացու կյանքի այլ և այլ կողմերը, նրա աշխատանքի պայմանները. որքանա՞նչ կոնֆլիկտներ են ծագել վարչութեան և բանվորների միջև և ինչ լուծում են ստացել զրանք և այլն: Պետք է բանվորներին առաջարկել, վոր զրենց աչդ և ուրիշ՝ իրենց հետաքրքրող հարցերի մասին, հակառակ դեպքում խմբակոյի անդամներն իրենք պետք է տեղեկանան գործարանում կատարվող լերևույթների և դեպքերի մասին և իրենք գրեն:

Անհրաժեշտ է, վոր խմբակոյն այս առթիվ խորհրդակցի բՆԻՆԻ քարտուղարի, գործարկումի կամ գյուղխորհրդի նախագահի հետ, վորոնք մոտ լինելով գործարանային կամ գյուղական կյանքին, կարող են հետաքրքիր նորութիւններ հաղորդել և ոգտակար ցուցմունքներ տալ:

Դիցուք զործարկումը և միությունը պահանջում են բարձրացնել աշխատավարձը, իսկ վարչությունն առարկում է, պատճառաբանելով, թե արտադրողականությունը ցածր լինելով հնարավորություն չկա աշխատավարձը բարձրացնելու: Անհրաժեշտ է, վոր թե վարչությունը և թե զործարկումն ու բանվորական աշխիվը պատի թերթում լուսաբանեն իրենց տեսակետներն այդ հարցի մասին: Դա կենդանի հետաքրքրություն կառաջացնի բանվորների մեջ և բացի այդ, զբաղով բանվորական լայն մասսաները հնարավորություն կունենան ավելի մոտիկից ծանոթանալու իրենց հուզող խնդիրների շուրջը՝ չեղած վորոշումներին, ինչպես և այդ հարցի լուծման համար տարվող աշխատանքներին:

Թերթի համար թղթակիցներ գրավելու գործը զժվարանում է նաև այն պատճառով, վոր սկզբներում դեպքեր են պատահել, յերբ բանթղթակիցներին գործարանում հալածել են նրանց գրած հոդվածների համար: Պետք է հայտարարել ի վիտուսթյուն բոլորին և բացատրել, վոր թերթին ամենքն էլ կարող են թղթակցել կեղծ անվան տակ, և վոր խմբկողը դադանի յե պահում հոդվածագրի անունը:

Բացի այդ թղթակիցներին շահագրգռելու, թղթակիցներ գրավելու համար խմբկողը պետք է

շարունակ սրինակներ բերլի, թե ինչ գործնական արդյունքներ է տվել, ինչ հաջողություն է ունեցել այս կա՛մ այն թղթակցությունը՝ թեկուզ այլ գործարանների կյանքից: Այսպիսով կարելի յե բանվորների հետաքրքրությունը շարժել և նոր նյութեր ստանալ պատի թերթի համար:

Նյութեր ստանալու համար կարելի յե նաև զրույց ունենալ գործարանի հին հեղինակավոր բանվորների հետ՝ նրանց կոնկրետ հարցեր տալով գործարանային կյանքի այս կամ այն խնդրի մասին:

Այս բոլոր միջոցները գործադրելուց հետո, կարելի յե վստահ լինել, վոր թերթի համարը հետաքրքիր կլինի:

Մենք չենք ասում, վոր այդ դեպքում թերթն անպաշտան հետաքրքիր կլինի և իսկույն թղթակցություններ կտեղան: Բացի այդ, մենք չենք ասում, վոր խմբկողի անդամները կարող են շատ հեշտությամբ նյութեր հավաքել: Կարող են պատահել, վոր գործարկումն միայն իրենց նիստի արձանագրություններն առաջարկեն թերթի համար: Կառավարիչը կարող է սուտրելի, թե զբաղված է, իսկ գործարանի բանվորը կարող է նրան կողտարար մերժել նյութ տալ: Այդպես վարվողները շատ անգամ իրավացի չեն, վորով-

հետև նախ պետք է համառ, անդուլ աշխատանքով և հողատար վերաբերմունք ցույց տալով՝ հետաքրքրութիւն դարձեցնել զեպի թերթը և ապա միայն ուշագիւր վերաբերմունք պահանջել:

1. ՊԱՏԻ ԹԵՐԹՈՒՄ ԲԱԺԻՆՆԵՐ ՊԵՏՔ Ե ՈՒՆԵՆԱԼ ԹԵ՞ ՎՈՉ

Սովորաբար պատի թերթերում հետևյալ բաժիններն են լինում՝ Մեր կյանքը, Արհմիութենական կյանք, Կուսակցական, Մեր թերթությունները, Յերիտասարդության կյանք, Կուլտաշխատանք, Կենցաղային խնդիրներ, Աշխատանքը բանվորների մեջ, Գյուղը, Կամավորը և կերություններ, Զինվորական կյանք և այլն:

Հարց է ծագում, թե անհրաժեշտ է արդյոք, վոր թերթում մշտական բաժիններ լինեն, թե ավելի նպատակահարմար է նյութերը խմբավորել ըստ իրենց բովանդակութեան և գետեզել թերթում ամեն անգամ նոր ընտրած համապատասխան ընդհանուր վերնագրի տակ, պահպանելով, իհարկե, յուրաքանչյուր հոդվածի համար առանձին վերնագիր:

Վերջին ձևը շատ առավելություններ ունի:

Յեթե թերթը հրատարակվում է մշտական բաժինների վերնագրերով, ապա այդ վերնագիրն հաճախ ձանձրալի լի դարձնում պատի թերթը: Բացի այդ, չեթե մշտական բաժիններից մեկի համար նյութ է պակասում, խմբելոն աշխատում է բաժինը լրացնելու համար մի անբովանդակ հոդված թխել բաղկացած ընդհանուր ֆրագներից և դատողություններից: Պատահում է նաև, վոր միևնույն բաժնի, որինակ՝ արհմիութենական կյանք բաժնի համար մի բանի հոդվածներ են ստացվել: շատ անգամ դրանց թվում պատահում են հոդվածներ, վորը ավելի քիվ գետեզելվոյ ընդունված Արհմիութենական կյանքի բաժնում, այլ առանձնացնել, ավելի կենդանի վերնագրի տակ գետեզել: Հաճախ ել պատահում է, մի բանի թղթակցություններ վերաբերում են տարբեր բաժինների: Որինակ՝ մի թղթակից գրում է գողութեան համար գործարանից արտաքսված բանվորի մասին: Բայց կա մի թղթակցություն ել, վոր հաղորդում է այս ինչ բանվորի կատարած խուլիգանութեան մասին: Ընդունված ձևով այդ թղթակցություններից առաջինը պետք է գետեզել, «մեր թերթությունները» բաժնում, իսկ չերկրորդը՝ «մեր կենցաղը» բաժնում: Սակայն նպատակահարմար է տարբեր բաժիններին վերա-

բերյալ այդ նյութերը միացնել մի ավելի ուշադրավ ընդհանուր վերնագրի տակ, որինակ՝ «այդ պիտինները տեղ չպետք է ունենան բանփորձական շարքերում»:

Այդպես, ուրեմն, ավելի գերադասելի յե հրաժարվել մշտական բաժիններ ունենալուց: Բայց այդ, իհարկ է, չի նշանակում, վոր նյութերը պետք է պատահական կերպով, առանց վորոշ պլանի, ցիրուցան դասավորվեն թերթում: Պարզ է, վոր նյութերը պետք է խմբավորել ըստ բովանդակության, վորոշ սխառնով, վորոշ պլանով գետեղել: Անհրաժեշտ է միայն չկաշկանդվել մի անգամ ընդ միշտ ընդունված վերնագրերով, պետք է բազմազանություն մտցնել ընդհանուր վերնագրերի մեջ, ցայտուն, աչքի ընկնող վերնագրեր ընտրել: Մշտական բաժիններ պահպանելու մի այլ բացառական կողմն հա այն է, վոր նրանք վարժեցնում են ընթերցողին միայն վորոշ բաժինները կարդալու: Գործարկումն անգամները աչքի չեն անցկացնում միայն «Արհմիութենական կյանք» բաժինը, բանփորձիները՝ «Բանփորձիներին կյանք» բաժինը և այլն: Ընթերցողի ուշադրությունը գրավում է միայն մի վորոշ բաժին. իսկ ընդհանուր նշանակություն ունեցող բաժիններն աչքաթող են արվում:

2. ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱՆ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹՈՒՄ

Պատի թերթի աշխատյալն կարևոր միջոցներից մեկն էլ թերթում ինֆորմացիա գետեղելն է:

Նախ և առաջ ի՞նչ է ինֆորմացիա:

Ինֆորմացիոն նյութ կարելի չէ անվանել այն բոլոր տեղեկությունները, վորոնք արվում են առանց վորևէ գնահատումի. որինակ՝ ինֆորմացիա չէ հետևյալ նյութը. «գրաշար Մամիկոնյանը չորս որ աշխատանքի չի յեկել, այդ պատճառով վարչությունը նրան տուգանել է 4 որվա աշխատավարձի գումարով»:

Սա ինֆորմացիա չէ. հեղինակը սոսկ տեղեկություն է տալիս պատահած դեպքի մասին, առանց իր վերաբերմունքը ցույց տալու:

Այժմ նույն տեղեկությունը տանք հետևյալ ձևով.

«Գրաշար Մամիկոնյանը 4 որ աշխատանքի չի յեկել, այդ պատճառով վարչությունը նրան տուգանել է 4 որվա աշխատավարձի գումարով: Մեր արտադրությունը շատ է վնասվում այն պատճառով, վոր բանփորձները որերով աշխատանքի չեն գալիս, մանավանդ տոն որերի քեֆերից հետո: Այդպիսիների վրա, զժախտաբար, ընկերական հորդորները չեն ազդում, ուս-

տի վարչութիւնը ստիպւած ե լինում այդ սիսի միջոցների դիմելու: Յաժում եմ, վոր մեր շԵՐ-
Ջանում դեռ այդպիսի տարրեր կան»:

Այստեղ արդեն մեր վերաբերմունքն ենք
ցույց տալիս դեպքին, հետեւապէս գնահատում ենք
չերեւելթը — դա արդեն սոսկ ինֆորմացիա չէ:

Կա ինֆորմացիա, վորը շատ ե ոգնում
բանվորին՝ նրա առօրեա կյանքում: Որինակ՝
թերթում տեղեկութիւն ե տրվում, թե ինչ ճա-
նապարհով պետք ե նպաստ ստանալ աշխատ-
գանձարկից ե դրա համար ում պետք ե դիմել,
ինչպիսի փաստաթղթեր պետք ե ներկայացնել, ինչ
կարգով պետք ե ոգտվել արձակուրդներից ե
այլն: Բանվորներն ըստ արժանավուն կգնահա-
տեն նման ինֆորմացիան, վորովհետեւ նրանք ի-
րենց համար անհրաժեշտ տեղեկութիւնները
ստանալու համար դեռ ու դեն չեն ընկնի ե ա-
վելորդ ժամանակ չեն կորցնի: Այդպիսով նը-
րանք կզգան, վոր լրագիրն, իրօր, իրենց ոգնա-
կանն ե հանդիսանում:

3. ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՈՒՂՂԵԼ ՍՏԱՅՎԱԾ

ՀՈՂՎԱԾՆԵՐԸ

Թերթի հաջողութիւնն համար շատ կարեւոր
ե, վոր նրա լեզուն լինի պարզ ու հասկանալի,
նույնիսկ կիսագրագետ բնթերցողի համար: Ուս-
տի խմբկողը պետք ե ստացված նյութերը լավ
հղկի, մշակի:

Թերթի համար զանազան նյութեր ե ստաց-
վո մ: Կան նյութեր, վորոնք լավ լեզվով են
գրված, բայց շատ լերկար են, ձգձգված, լիքն
են ավելորդաբանութիւններով: Այդպիսի նյու-
թերը խմբկողը պետք ե սիւսն կրճատի:

Ստացվում են նյութեր, վորոնք կիսագրա-
գետ լեզվով են գրված: Դրանց լեզուն պետք ե
ուղղել, պատշաճ ձևով մշակել: Բայց այդ աշ-
խատանքը խնամքով պետք ե կատարել: Պետք
ե աշխատել, վոր պահպանվի հեղինակի ուրույն
վոճը, նրա արտահայտութիւնները, առանձնա-
հատկութիւնները, նրա պարզ բանվորական լե-
զուն: Չպետք ե հոգվածին գրական «բարձր»
վոճ տալու ջանքերով հեղինակի կենդանի ար-
տահայտութիւնները դեն գցելով, նյութն «ա-
նալի» մի հոգված դարձնել:

Ստացված նյութերի մեջ լինում են նաեւ
հոգվածներ, վորոնք գրված են կանոնավոր, ու-
ղիղ, բայց չոր ու ցամաք լեզվով, արձանա-
գրութիւն վոճ ունին: Այդպիսի հոգվածն ավելի
դժվար ե ուղղել, բայց վորոշ չափով դրանց եւ
կարելի չե կենդանութիւն տալ, աշխուժացնել:
Նախ ե ատաջ պետք ե դուրս գցել մի շարք
ստղատու, շարուն բառերն ու նախադասու-
թիւնները, որինակ՝ «նկատի ունենալով վերո-
հիշյալը», «ղեկավարվելով հիշյալ ցուցմունքնե-

րով» «հիմնվելով վերահիշյալի վրա» և այլն: Այդպիսի հոգվածները պետք է պարզացնել, փոփոխելով նախադասութիւնների կառուցվածքը, և դուրս գցելով ավելորդ բառերը:

Կան, վերջապես, մի շարք նյութեր ել, վորոնք պետք է հիմնովին վերամշակել վորպեսզի նրանք պարզ, հասկանալի ու կենդանի դառնան և ընթերցողի վրա տպավորութիւն թողնեն: Յեթե նյութը հետաքրքրական է ընթերցողի համար, ավելի լավ է այդ նյութից մի նոր հոգված կազմել:

Սակայն կան դեպքեր, չերբ խմբելի համար նպատակահարմար է վերամշակել նաև լավ լեզվով գրված հոգվածը: Որինակ, բանթղթակցից ստացվել է մի լուրջ և գործնական հոգված՝ գեղծուհիների մասին. գրված է պարզ և կենդանի, կանոնավոր լեզվով: Հոգվածը, անշուշտ, առանց փոփոխութեան կարելի չէ գետեղել պատի թերթում: Սակայն գեղծուհիների հարցը հրատապ, մարտական մի կարևոր հարց է և խմբելուր ցանկանում է այդ նյութն ավելի հետաքրքիր ձևով տալ՝ գեպի այդ հարցն ավելի ուշադրութիւն գրառելու համար: Նման գեպերում խմբելուր նախապես խոսելով հոգվածագրի հետ և նրա մասնակցութեամբ, փոխում է հոգվածը, ֆելետոնի ձև և տալիս նրան և պատկե-

րապարգում և կարիկատուրաներով (ծաղրանկարներով):

Ի վերջո, անհրաժեշտ ենք համարում կանգ առնել մի հարցի վրա ևս:

Մեր պատի թերթերը մի խոշոր թերութիւն ևս ունեն: Նրանց մեջ քերականական բաղաժիթի սխալներ են լինում: Հաճախ միայն վերնագրի մեջ մի քանի սխալներ են պատահում: Սխալ է գրված լինում նույնիսկ թերթի անունը: Հարկավ, այդտեղ սարսափելու վոչինչ չկա. պատի թերթ հրատարակող մեր ընկերները մեծ մասամբ բանվորներ են, վորոնք ուսում չեն ստացել, ուստի իրենց թերթի մեջ շատ սխալներ են անում: Բայց բանվոր ընթերցողի աչքը վարժվում է այդ սխալներին և նա ինքն էլ սխալներով է գրում հոգվածները:

Այդ պատճառով, խորհուրդ ենք տալիս, վոր խմբելուր թերթի նյութն ապաշտան հանձնի իր դրազետ անդամին, վորպեսզի նա ուղղի քերականական սխալները. յեթե խմբելուր կազմի մեջ մի այդպիսի ընկեր չկա, կարելի չէ խնդրել մի այլ ձեռնահաս ընկերոջ, վոր այդ աշխատանքը կատարի:

III.

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԼԵԳԻԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Պատի թերթի խմբիդն ընտրվում է թղթ-թակիցների ընդհանուր ժողովում: Այն ձեռնարկութուններում, վորտեղ չկա դեռ կազմակերպված թղթակիցների խմբակ, նախաձեռնող մի վորեք խմբակ հավաքում է թղթակիցներին, վորտեղ և ընտրվում է խմբիդը: Այդ առաջին հավաքութը հանդիսանում է նաև թղթակցական խմբակի առաջին կազմակերպչական ժողովը: Իսկ չեթե պատի թերթընոր է կազմակերպվել և թղթակիցներ բացակայում են, նույն այդ նախաձեռնող խմբակը ժամանակավորապես հանդիսանում է թերթի խմբիդը:

Նախաձեռնող խմբակի հիմնական աշխատանքները պետք է լինեն.

Նախ՝ առաջ քաշել թղթակիցներ և կազմակերպել թղթակցական խմբակ, վորից հետո միայն անցկացնել խմբիդի ճիշտ ընտրություններ:

Ամեն մի խմբիդի հիմնական անելիքներն.

1) Թերթերի համար նյութեր հավաքել և մշակելը:

2) Կազմել և լույս ընծայել պիտի թերթը:

3) Կապ պահպանել ձեռնարկության կուսակցական, պրոֆեսիոնալ և հասարակական կազմակերպությունների հետ:

4) Պատի թերթի համար առաջ քաշել թղթ-թակիցներ և մասսայական աշխատանք կատարել նրանց մեջ:

5) Ղեկավարել խմբակի աշխատանքները:

6) Պատի թերթի և խմբակի աշխատակիցների հաշվառում կատարել:

Հաճախ թե մամուլում և թե ժողովներում լսվում են զանգաանք աչն մասին, թե՝ խմբիդի անդամները ծանրաբեռնված են և մենք չենք կարող թերթը լուր ժամանակին լույս ընծայել: Այս հանգամանքը բղխում է նրանից, վոր խմբիդը չի կարողանում ճիշտ կազմակերպել իր աշխատանքները և պատի թերթի աշխատանքներին մասնակից դարձնել լայն խավերին, համախմբելով թերթի շուրջը, նրանցից պատրաստել թղթակցական ակտիվ, վորը խմբիդի հետ միասին կաշխատի թերթի աշխատանքները կարգավորել:

Մեծ մասամբ պատի թերթի աշխատանքների ամբողջ ծանրությունն ընկնում է խմբիդի մեկ, կամ չերկու անդամի վրա, իսկ մնացած անդամները մատր մատին չեն խմբում: Նը-

ման պայմաններում հրատարակվող պատի
թերթը յերկուր ժամանակ զոյու թյուն տնենս
չի կարող:

Այդ խոշոր բացը վերացնելու համար ան-
հրաժեշտ է վորպեսզի խմբելոյի բոլոր անդամ-
ները կազմած լինեն թերթի աշխատանքների
հետ, վոչ միայն ձեռնարկներն, այլ ակտիվ կեր-
պով մասնակցեն այդ աշխատանքներին: Խմբելոյն
այնպես պետք է իր աշխատանքները կազմա-
կերպի, վորպեսզի խմբելոյի ամեն մի անդամ մի
պարտականութուն ունենա:

Պատի թերթի խմբելոյն ամեն միջոց ձեռք
պետք է առնի, վոր իր անդամները չձանրա-
բեռնվեն այնպես, վոր դա խանգարի թերթի
աշխատանքներին: Աշխատանքների բաշխման
ժամանակ կոմբլիշը, գործարկումը և այլ ղեկա-
վար մարմիններ պետք է նկատի ունենան, վոր
խմբելոյի և խմբակի աշխատանքներին մասնակ-
ցելը նույնպես կուսակցական-հասարակական
պարտականութուն է և խմբելոյի անդամներին
նորից չձանրաբեռնեն այլ աշխատանքներով:

Խմբելոյի այն անդամները, վորոնք ձեռնա-
նորեն են կազմած խմբելոյի աշխատանքներին,
անհրաժեշտ է ազատել խմբելոյի անդամութուն-
նից և փոխարեն ընտրել նոր անդամներ:

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏԲ Ե ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԲԱՇԽՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼ ԽՄԲԿՈՒԼԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՄԵՋ

Պատի թերթի պրակտիկայից մենք գի-
տենք, վոր հաճախ խմբելոյի անդամներին ամ-
րացնում են պատի թերթի առանձին-առանձին
բաժինները ղեկավարելու: Նման ձևի կատարած
աշխատանքի բաշխումը կոլլեգիայի անդամների
մեջ, այնքան էլ նպատակահարմար չէ, վորով-
հետև աչքաթող է արվում խմբելոյի աշխատանք-
ների մյուս հիմնական կողմը (խմբակի աշխա-
տանքների ղեկավարութունը, կապ կուս. պրոֆ.
հասարակական կազմակերպութունների հետ և
այլն): Պատի թերթերի բաժանումը մի քանի
բաժինների, արդեն պետք է հնացած համա-
րել: Խմբակի անդամների մեջ աշխատանքի բա-
ժանում կատարելիս՝ յեղակետ պետք է ունենալ
այն հերթական և կարևորագույն խնդիրնե-
րը, վորոնք զբված կլինեն խմբելոյի առաջ:

Խմբելոյի և բանթղթակիցների խմբակի աշ-
խատանքների հաշոգության տեսակետից, ան-
հրաժեշտ է սերտ կապ ստեղծել ձեռնարկու-
թյան վարչության, կուսակցության, կոմբերիտ-
միության, պրոֆեսիոնալ և այլ հասարակական
կազմակերպութունների հետ:

Կոլլեգիայի ավելի հեղինակավոր անդամնե-

րին պիտի հանձնարարել մշտական կապ պահպանել վերոհիշյալ կազմակերպություններին հետ:

Կցված ընկերները պետք է խմբակային միջոտեղյակ պահեն այդ կազմակերպություններում տարվող աշխատանքների, նրանց նոր նախաձեռնումների հետ և պատի թերթի միջոցով պիտի լուսարանեն բոլոր հարցերը:

Քացի այդ, կցված ընկերները ժամանակին պետք է համապատասխան կազմակերպությունների հետ խորհրդակցեն աչն խնդիրների մասին, վորոնք վերաբերում են պատի թերթին և թղթակիցների խմբակին. ինչպես որինակ՝ թերթին նյութական ուսանողություն ցույց տալը, թղթակիցների ժողովի համար շենք տրամադրելը, գրականություն մատակարարելը և այլն:

Խմբակի ձեռնհաս և խմբագրական աշխատանքներում փորձված անդամներից մեկին պիտի հանձնարարել խմբակի և պատի թերթի քարտուղարի պարտականությունը: Քարտուղարը պետք է հարցեր նախապատրաստի և խմբակի նիստեր հրավիրի, հետևի և հսկի, վոր խմբակի վորոշորմները կյանքի մեջ կիրառվեն, պատի թերթի համար հավաքված նյութերի նախնական մշակումը և դասավորումը կատարվի: Խմբակի անդամներից մեկին պետք է հանձնա-

րարել խմբակի կազմակերպչական աշխատանքները, նրա պարտականությունն է լինելու խմբակի և խմբակի ժողովներին առաջադրել խմբակի աշխատանքներին վերաբերյալ հարցեր, գումարել թղթակիցների խմբակի ընդհանուր ժողովներ և հրավիրել գեկուցողներ, խմբակի պարապմունքների համար ծրագիր կազմել, կապ հաստատել տպագիր թերթերի խմբագրությունների հետ, թղթակիցների հաշաեում կատարել, առաջ քաշել նոր թղթակիցներ և այլն:

Անհրաժեշտ է, վորպեսզի պատի թերթի խմբակի և թղթակիցների խմբակի աշխատանքները շաղկապված լինեն: Շաղկապող այդ ողակը պետք է խմբակի կազմակերպիչը լինի, վորը միևնույն ժամանակ հանդիսանում է խմբակի անդամ: Սակայն խմբակը չպետք է թղթակցի խմբակի աշխատանքների ամբողջ ծանրությունը բարդի մեկ անդամի վրա: Խմբակի աշխատանքների համար պատասխանատու յե խմբակուլըն իր ամբողջ կազմով: Հենց դրա համար էլ խմբակի նիստերին հաճախակի պետք է ըննություն առնվեն խմբակին վերաբերող հարցերը:

Խմբակի անդամների մեկին պիտի հանձնարարել թղթակիցների դիտողությունների և նրանց արդյունքների հաշվառումը: Այդ նույն ընկերով պարտականությունը պետք է լինի

հարկավոր դեպքում համապատասխան կազմակերպությունների միջոցով շտապեցնել զիտույթյուններում մատնանշված հարցերի բնութագրերը: Մեկ կամ յերկու ընկերոջ ել պետք է հանձնարարել նյութերի խմբագրումը:

Պատի թերթի աշխատանքների մեջ առանձնակի տեղ է բռնում թերթի արտաքին գեղեցկության, նկարները գեղեցիկ աշխատանքը: Հաճախ թերթը լույս ընծայելու վերջին րոպեին է խմբկուր գլխի ընկնում, վոր թերթն իր արտաքինով անշուք է: Այդ դրությունից խուսափելու համար, նպատակահարմար է ընկերներին մեկին հանձնարարել հետեւ հատկանշաթերթի արտաքին գեղարվեստական կողմին, վոր նա միջոցներ ձեռք առնի թերթում համապատասխան ծաղրանկարներ լինեն և այլն:

Իհարկե, խմբկոլն ի վիճակի չէ ընդգրկելու աշխատանքների բոլոր սյն բնագավառները, վորոնք այստեղ նշվեցին, չեթե աշխատանքներին մասնակից չարվեն և այն բոլոր ընկերները, վորոնք գրում են պատի թերթում և այս կամ այն կերպ մասնակցութուն են ունենում պատի թերթի աշխատանքներին: Ամեն մի պատի թերթի խմբկոլ պետք է միջոցներ ձեռք առնի, վոր վորքան կարելի յե շատ ընկերներ ա-

ռաջ քաշվեն և կապվեն թղթակցական շարժման գործնական աշխատանքների հետ:

Այս ձևով խմբկոլը թղթակիցներին զրավելով դեպի իր աշխատանքները, աստիճանաբար նրանցից թղթակցական ակտիվ է պատրաստում, վորպիսի հանգամանքը խոշոր նշանակութուն ունի թե պատի թերթի աշխատանքները լավ հիմքերի վրա դնելու և թե բանվորական լայն մասսաներին մեր հասարակական աշխատանքների մեջ ընդգրկելու տեսակետից:

Խմբկոլում նման աշխատանքի բաշխում կատարելուց հետո պատասխանատու խմբագրի հարցն ավելորդ է դառնում: Նախնապանդ վորձից մենք գիտենք, վոր հաճախ պատասխանատու խմբագիրը խմբկոլի առանձին-առանձին անդամների նախաձեռնությանն ալ գելք է հանդիսանում, նրանց աշխատանքները հավասարեցնում է լոկ տեխնիկական ֆունկցիաների:

Պատասխանատու խմբագրի փոխարեն պետք է աշխատի խմբկոլը, նրա պարտականութունները կոլլեկտիվ կերպով պետք է կատարեն խմբկոլի բոլոր անդամները: Խմբկոլի անդամների աշխատանքներին ընդհանուր ընթացք և նրանց ցուցմունքներ տալու պարտականութունները կրելի չէ և հնարավոր է խմբկոլի քատուղարին հանձնարարել:

ԽՄԲԱԿԻ ԱՅԽԱՏԱՆԲԻ ՊԼԱՆԸ

Բանթղթակիցների խմբակի պարապմունքները քաղաքագիտության կամ հանրակրթական դասընթացներ չպետք է դառնան: Ճիշտ է, բանթղթակիցներին անհրաժեշտ են այդ առարկաները, սակայն այդ նա պետք է ուսումնասիրել ալ խմբակներում:

Խմբակի ուսումնական կրթական և դաստիարակչական աշխատանքը նախ և առաջ գործնական բնույթ պետք է ունենա: Նա կապված պետք է լինի յրազրույթ բանթղթակցի կատարած աշխատանքի հետ, ձեռնարկության կյանքի և որվա հրատապ հարցերի հետ:

Այդ պարապմունքները պետք է բանթղթակցին սովորեցնեն իր աշխատանքը ճիշտ ճանապարհի վրա գնելու, լրագրային աշխատանքի վորակը բարձրացնելու, պետք է սովորեցնեն ուսումնասիրել և լուսաբանել բանվորների և ձեռնարկության կյանքը:

Պարզ է, վոր այդ պարապմունքները չի կարելի դնել վորոշ, սպառիչ ծրագրի շրջանակների մեջ: Պարապմունքի ընթացքում կյանքը շարունակ

նորանոր հրատապ խնդիրներ և առաջադրոււմ և, վորովհետև խմբակի պարապմունքի առարկա պետք է հանդիսանա ինքը՝ կյանքը, իր մարտական խնդիրներով, հասկանալի յե, վոր խմբակը ստիպված պետք է լինի շարունակ շեղվել ընդունված սխառեմատիկ ծրագրից:

Ի՞նչ է լինելու, սակայն, խմբակի պարապմունքների առարկան:

Խմբակն իր պարապմունքների ընթացքում պետք է ընդգրկի ա յն հարցերը, վորոնք առաջնակարգ կարևորություն ունեն և ամենից ավելի անհրաժեշտ են բանթղթակցի առօրյա աշխատանքների համար: Այլ խոսքով, խմբակը պետք է.

1) Քննարկի գործարանային կյանքի հրատապ հարցերը, զանազան կամպանիաներն ու գործարանում գրանք իրականացնելու չեղանակները:

2) Վերլուծի տպագիր լրագրի հրահանգիչ նամակները, հոդվածները:

3) Քննարկության յենթարկի պատի թերթի լույս տեսած համարները և հերթական համարների պլանները:

4) Քննարկի բանթղթակիցների շարժման հետ կապված հարցերը: Բանթղթակցական թերթերում զեանդված զեկավարող և ուսումնասիրական հոդվածները:

ժեշտ և գիտենալ, թե ինչպէս պետք է աշխատեն կոոպերատիւներն առհասարակ: Յեթե, որինակ, բանթղթակցիները չգիտեն, թե կոոպերատիւը պետք է մասսաներին ներգրավի իր աշխատանքին, նրանք պարզապէս անտես կառնեն կոոպերատիւ աշխատանքի այդ բնագավառը, չեն ել շոշափի այդ հարցը: Ուրեմն ժողովի անդամներին պետք է հայտնի լինի, թե կոոպերատիւ աշխատանքի նկատմամբ ինչ պահանջներ է առաջադրու խորհրդային հասարակայնությունը:

Ուստի խմբելով պետք է վոչ միայն իր կոոպերատիւ գործունէության վերաբերյալ տեղեկություններ պատրաստի ժողովի համար, այլ և ընդհանուր բնույթ կրող նյութեր, այն է՝ համագումարների և կոնֆերենցիաների բանաձևերն ու վորոշումները կոոպերացիայի մասին, բրոշյուրներ և տեղեկատուներ կոոպերացիայի աշխատանքի մասին, և այլն:

Պարապմունքը կարելի չէ սկսել կոոպերացիային վերաբերյալ մի վորևէ բանթղթակցությունից, վոր կարելի չէ գտնել, համարյա, ամեն ու թերթում: Կարելի չէ նաև սկսել ժողովին հարց տալով, թե ինչ են խոսում ներկայեզողների կանաչք կոոպերացիայի մասին և քննարկել նրանց այդ կարծիքները: Կամ կարելի

չէ առաջարկել, վորի մեկը պատմի կոոպերացիայի նվաճումների, իսկ մյուսը՝ նրա թերությունների մասին և ապա անցնել վիճարանություններին:

Սակայն ինչպէս ել սկսելու լինեն պարապմունքները, պետք է աշխատել, վոր այն պարապմունքների ձևերի մեջ բազմազանութուն լինի, ալապէս նրանք կարող են շուտով ձանձրացնել իրենց միորինակութամբ: Թող խմբելով հետ միասին ամբողջ խմբակը քննարկի, թե ինչ հարցեր և ինչպէս պետք է ուսումնասիրել պարապմունքների ժամանակ:

2. ՈՐԻՆԱԿԵԼԻ ԶՐՈՒՅՑ ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ԽՄԲԱՆՈՒՄ

Ներկա գլխում ցույց կտանք, թե ինչպէս կարելի չէ պարապմունքի ընթացքում գործարանային կյանքի կոնկրետ փաստերը կապել կուսակցության և խորհրդային իշխանության ընդհանուր քաղաքականության հետ:

Ընդունենք, վոր զրուցի համար հիմք է ծառայում բանթղթակիցներից մեկի թղթակցությունն արտադրական խորհրդակցության աշխատանքների մասին: Թղթակիցն իր հոգածում գրում է, թե.

1) Մեր գործարանի արտադրական խորհրդակցությունները չափազանց թույլ են աշխատում:

2) Բանվորական մասնաժողովը չի ներգրավված այդ աշխատանքի մեջ:

3) Խորհրդակցությունների նախագահ ընկ. Մ.-ն խորհրդակցությունների վրա նայում է, վորպես մի սոսկ ժամանցի վրա:

4) Վարչությունը՝ համաձայնելով խորհրդակցությունների առաջարկներին՝ իրոք նրանցից փոչ մեկը չի իրականացնում:

5) Հոգվածի հեղինակը վերջում հարց է տալիս, թե հարկավոր են արդյոք այդ արտադրական խորհրդակցություններն ընդհանրապես, չեթե գործն այդպես է շարունակվելու:

Այս հոգվածը, (վորի միայն բովանդակությունն ենք տալիս) ժողովում կարդացվելուց հետո, չեթե ժողովի անդամներն իրենք զուսպ դիրք են բռնում և մտքերի փոխանակություն չի սկսվում, ժողովը ղեկավարող ընկերը հոգվածի վերաբերյալ մի հարց է տալիս, որինակ՝ ինչ միջոցների պետք է դիմել, վոր վարչությունը բանվորների առաջարկները կատարի:

Ընդունենք ընկերներից մեկը՝ Ա.-ն հայտարարում է, թե վարչությունն անպայման պետք է կատարի խորհրդակցության վորոշում-

ները, հակառակ դեպքում անհրաժեշտ է նրան պատասխանատվության կանչել:

Ընկ. Բ. ն մասնանշում է, թե խորհրդակցություններն ալիւրդ են, պետք է բավականապես արտադրական հանձնաժողովներով: Ամենակարևոր առաջարկները վարպետներն ու տեխնիքական կազմն է անում, իսկ բանվորական մասնալին, առհասարակ, չի հետաքրքրում այդ գործը:

Թղթակցության հեղինակը հայտարարում է, թե իր գրածը ճիշտ չեն հասկացել, թե նա դեմ չի խորհրդակցություններին, այլ ընդհակառակը, շատ ոգտակար է համարում: Նա կամեցել է միայն ասել, վոր տվյալ պայմաններում խորհրդակցություններն ոգուտ չեն բերում:

Ընկ. Գ.-ն հերքում է հեղինակին: Խորհրդակցությունների առաջարկներն իրականացվում են: Գործարանի ձուլարանում կենսագործվել է 2 առաջարկ, իսկ հարևան բաժնում խորհրդակցության առաջարկությամբ կարևոր փոփոխություններ են մտցվել: Դրանց մասին չի գրվել, վորովհետև ձուլարանում բանթղթակից չկա:

Ընկ. Դ.-ն մի շարք փաստերով հաստատում է, վոր խորհրդակցության նախագահ ընկ. Մ.-ն իր դերումը չե, անտարբեր է դեպի խոր-

հրրդակցությունները աշխատանքը, աշխ կան բանվորներ, վոր չափագանց հետաքրքրվում են այդ գործով, իսկ բջիջն ու գործարկումը միջոցներ ձեռք չեն ամուսնում նրանց ավելի սերտորեն գործին կապելու:

Որինակ, փականագործ ընկ. Կ.Ն., վորին բոլորն ել հարգում են, կենդանի հետաքրքրություն ե ցույց տալիս զեպի արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքը և ինքն ել հին, փորձված բանվոր ե, նրան պետք ե քաշել գործի մեջ:

Դեռ շատ կարծիքներ կհայտնեն և առաջարկություններ կանեն ներկա յեղոզնհրը, բայց այդքանն ել բավական ե՝ ցույց տալու համար, թե այսպիսի մի զրույց վորքան ոգուտ կառ պատի լրագրին և բանթղթակիցներին:

Վորոնք են այդ ոգուտները:

Որինակ՝ Ա. -ի յեղույթի առթիվ կարելի չե ընկերներին բացատրել կուսակցության և պրոֆմիության զիծն այդ հարցում, պարզաբանել, ինչ փոխհարաբերություններ պետք ե լինեն արտադրական խորհրդակցությունների և վարչության միջև: Պետք ե հիշեցնել կուսակցության վորոշումները, թե խորհրդակցությունները վարչության անդը չպետք ե բռնեն, չպետք ե անտեղի կերպով խառնվեն նրա գործերին, պետք

ե նախազգուշացնել, վոր դա փասակար ե, թուլացնում ե վարչության պատասխանատվությունը և այդպիսով նվազում ե արտադրողականությունը:

Ընկ. Բ. -ի յեղույթի առթիվ պետք ե ապացուցել, վոր նրա կարծիքը սխալ ե. խորհրդակցություններն արտադրական մեծ նշանակություն ունեն, վոր բանվորական մասնաների մասնակցությունը կարևոր ե, վոր նրանք խորհրդակցությունների շնորհիվ կծանոթանան արտադրական գործի կառուցվածքի հետ, անխնկալի, հում նյութերի հարցի, և այլն, և պատասխանություն ձեռք կբերեն ապագայում զեկառաստություն ձեռք կբերեն համար: Պետք ե վարող պաշտոններ ստանձնելու համար: Պետք ե բացատրել, վոր պետարդյունաբերության և բանվորների շահերն ընդհանուր են:

Յեթե շեղվելով բուն հարցից, խմբակի անդամներն անցնում են այնպիսի հարցերի, վորոնք զեկավարները չեն նախատեսել և չեն նախապատրաստվել, պետք ե այդ նոր հարցերի քննությունը հետաձգել հետևյալ պարապմունքին և նախապատրաստվել:

Մեր այս որինակը ցույց ե տալիս, թե ձեռնարկության կյանքից վերցրած մի փաստ վորքան հարուստ նյութ ե տալիս պարապմունքին՝ կարևոր ընդհանրացումներ անելու, հետևապես,

և պարապմունքին մասնակցողներին մտավոր հորիզոնն ընդլայնելու և քննվող հարցի նկատմամբ կուսակցութեան ու իշխանութեան վարած քաղաքականութիւնը պաշտպանելու համար:

Բացի այդ, նման զրույց-պարապմունքը տալիս է նաև մի շարք գործնական արդյունքներ:

Նախ անմիջականորեն պատի լրագրի, բան-թղթակիցներին աշխատանքի վերաբերմամբ խմբակը կարող է հետևյալ գործնական վերոշումներն անել.

1. Արտադրական խորհրդակցութիւնների աշխատանքն աշխուժացնելու և այդ աշխատանքով բանվորներին հետաքրքրելու համար, ավելի լայն լուսաբանել խորհրդակցութիւնների աշխատանքը պատի թերթում:

2. Վարովհետև մի շարք բանվորներ պարզ չեն ըմբռնում խորհրդակցութիւնների իրավունքներն ու պարտականութիւնները, մոտակա համարում մի հոգված գետեղել զրա մասին:

3. Թերթում ժամանակին լուսաբանել այն բոլոր միջոցները, վորսնք ձեռնարկվել են խորհրդակցութիւնների առաջարկութեամբ: Խմբակը պետք է հետևի այդ առաջարկութիւնների իրականացման և իրականացումն ուղանալու դեպքում՝ զրանց մասին հիշեցնի վարչութեան:

4. Հանձնարարել խմբակին համապատասխան մի բանվոր գտնել ձուլարանում և նրան առաջարկել, վոր թղթակցութիւններ տա այնտեղ գործադրվող աշխատանքի նոր ձեերի մասին:

5. Պատի թերթում հարց բարձրացնել, թե անհրաժեշտ է խորհրդակցութիւնների նախագահ ընտրել այդ գործով հետաքրքրվող մի բանվորի: Հարց արծածել ընկ. Կ. ին գործի մեջ քաշելու:

Հիշյալ պարապմունքի ժամանակ պարզվեցին մի շարք ընդհանուր բնույթ կրող հարցեր, այն է.

1) Արտադրական խորհրդակցութիւնների նշանակութիւնը հասարակական կյանքի և արտադրութեան զարգացման համար:

2. Բանվորների սերտ մասնակցութեան նշանակութիւնն արտադրութիւնը կանոնավորելու գործում:

3) Մեր արդյունաբերութեան սոցիալիստական բնույթը: Այդ հիման վրա՝ ինչ վերաբերմունք ունենան բանվորները դեպի իրենց գործարանը:

4) Ինչպե՞ս պետք է կազմակերպել խորհրդակցութեան աշխատանքը:

5) Ինչպե՞ս պետք է հասկանալ խորհրդակցութիւնների իրավունքներն ու պարտականութիւնները:

3. ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ԱՆԻ ԽՄԲԱԿԸ, ՅԵՐԲ ԲԱՆ- ԹԸՂԹԱԿԻՅԸ ՀԱՆՈՒՄԻՄ Ե

Մեզանում բանթղթակիցը զեռ հաճախ և հալածանքի յենթարկվում գործարանի վարչության կամ տեխնիքական կազմի կողմից: Դրա դեմ բավականին դժվար և պայքարել, վորովհետև հալածանքը, մեծ մասամբ, քողարկված բնույթ ունի: Հալածանքը զանազան ձևով և արտահայտվում, նայած հանգամանքին այն և.

1. Բանթղթակցին կրճատում են վոչ թե այն պատճառով, վոր նա բանվոր և, այլ բացառապես նրա գրած թղթակցությունների պատճառով:

2. Բանթղթակցին անհիմն կերպով փոխադրում են ուրիշ աշխատանքի՝ հաճախ ավելի ցածր աշխատավարձով:

3. Հալածում են բանթղթակցին անհեթեթ խճրճանքներով և չափազանց խստապահանջ, են լինում դեպի նա:

4. Բանթղթակցին դնում են ավելի պատասխանատու, բայց նրա ուժերից վեր գործի, ծանրաբեռնում են բազմապիսի պարտականություններով և ապա նրան մեղադրում են, թե վատ և աշխատում և անգործունյա չէ:

5. Բանթղթակցի դեմ գրգռում են անգիտակից բանվորներին և նրանց հետամնաց խա-

վերը հաճախակի սպառնալիքներ են ուղղում նրա դեմ, փշացնում են նրա գործիքները, սուտ վկայություններ են տալիս նրա մասին և այլն:

Յեւ այդ բոլորը կատարվում և այնպես քողարկված ձևով, վոր չերբեմն դժվար և լինում հաստատել, վոր հալածանքն իրոք թղթակցությունների պատճառով և տեղի ունենում:

Իհնչ պիտի անի թղթակիցը, չերբ նկատում և, վոր վարչությունը կամ տեխնիքական աշխատակիցները հալածում են իրեն: Նա վոչ մի խատակիցները հալածում են իրեն: Նա վոչ մի դեպքում առանձին ինքնադուրս բացեր չպետք և անի և անմիջականորեն բարձր մարմիններին չպիտի դիմի: Այսպիսով նա իր գործը կձգձգի, վորովհետև մյուս մարմինները, միևնույն և, քննություն չպիտի կատարեն տեղական կազմա-

Իսկ խմբակով պարտականությունն և ամենից առաջ պարզել, թե ճիշտ և, վոր հալածանք և տեղի ունենում: Սերտ ընկերական կապերով միացած խմբակով, վորի անդամները լավ են ճանաչում իրար և տեղյակ են միմյանց աշխատանքին, ճիշտ կերպով կկարողանա պարզել, թե իր անդամ-թղթակցին հալածում են նրա հոգվածները՝ համար, թե վոչ: Բացի այդ, խմբակը տեղյակ կլինի, թե վոր թղթակցությունն

և զժգոհություն պատճառել վարչութիւնը և չերբէ
ե սկսել հետապնդել բանթղթակցին: Խմբելուը
պետք է անհրաժեշտ բոլոր տեղեկութիւնները
հավաքի ու նախ և առաջ դիմի կոմբջիջի,
Ֆաբգործ կոմի ոգնության, աշխատի զոր-
ծը տեղում, ձեռնարկության մեջ պար-
զել:

Համկկ (բ) ի կենսոկոմի 1926 թ. ոգոստո-
սի 28-ի վորշուով, կոմբջիջները պարտավոր
են պաշտպանել բանթղթակցին:

Համարհմկենտխորհն ել 1927 թ. փետրվա-
րի 23-ի մի շրջաբերականով պրոֆմիություն-
ներին պարտավորեցնում է վոշ միայն պաշտ-
պանել հալածանքի չեթակա բանթղթակցին,
այլ և քրեական պատասխանատվության կան-
չել հալածողին:

Պետք է աշխատել, վոր հիշյալ կազմակեր-
պութիւնները վոշ միայն քննեն գործը, այլ հա-
լածողին պատասխանատվության կանչեն՝ կու-
սակցական, արհմիութենական և դատական գծով:

Խորհրդային որենսդրութիւնն ամեն կերպ
պաշտպանում է բանթղթակցին: Մեր քրեական
որենսգրքի մեջ մի շարք հոդվածներ կան, վո-
րոնց հիման վրա կարելի է հալածողի դեմ դատ
բաց անել և խիստ պատժի լինթարկել նը-
րան՝ սկսած մի բանի ամուլա բանտարկու-

թյունից, մինչև զնդակահարութիւն՝ նայած հա-
լածանքի չափին ու չեղանակին:

Ավելորդ չեր լինի, չեթե խմբելուը որենս-
գրքի համապատասխան հոդվածները քաղելով
ժամանակ առ ժամանակ զետեղի պատի թեր-
թում:

Սակայն բանթղթակիցներն ել իրենց կող-
մից պետք է բարեխիղճ լինեն. նրանք պետք է
բարեխիղճ լինեն, նրանք պետք է զգան իրենց
վրա զըված պատասխանատվութիւնը և անձ-
նական ու չեսա իրական հաշիվներով չպետք է
մոռենան գործին: Բանթղթակիցն ևս պատաս-
խանատու է դատարանի առջև, չեթե նա գի-
տակցորեն սխալ տեղեկութիւններ է տալիս,
զրպարտում է կալ անձնական հաշիվներով զե-
կավարվելով՝ անհիմն հարձակումներ է գործում:

Ահա, այս բոլորը հաշվի առնելով, կոմբջիջն
ու խմբելուը պետք է պաշտպանեն բանթղթակ-
ցին: Իսկ չեթե նրանցից վոշ մեկը վճռական
պաշտպանութիւն ցույց չտա, բանթղթակիցը
պետք է կապ հաստատի տեղական սպազիր լը-
րագրի հետ, վորը պաշար կմղի նրան պաշտ-
պանելու համար և միևնույն ժամանակ գործը
կհասցնի կուսակցութիւն և արհմիութենական
վերադաս կազմակերպութիւններին ու դատա-
խաղին: Ծայրահեղ զեպրում, չեթե տեղական

լրագիրն ել վոչինչ չկարողանա անել, կարելի նրա միջոցով չիմել՝ Յերեան, «ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ»-ի խմբագրութեան: Սակայն զրա համար անհրաժեշտ ե, վոր խմբկոն ու բան-թղթակիցներ խմբակը գործի մասին ըստ կարելու լրիվ նշութեք տան, ալն ե՝ ինչ աշխատանքներ ե կատարել հալածվողը բանթղթակցական գծով, վորքան բարեխղճորեն ե աշխատում նա արտագրութեան մեջ, հասարակական ինչ աշխատանք ե կատարում և այլն: Բացի այդ, գործին անպայման պետք ե կցել նաև այն վորոշումները, վոր կապացրել են տեղական գործարանային կազմակերպութեանները՝ տուժած բանթղթակցի գործի առթիւ թեկուզ այդ վորոշումներն անպատասխան թղթակցի համար:

Համենայն դեպս, խմբկոն ու խմբակը չը պետք ե հրաժարվեն գործից՝ հենց առաջին անհաշուութեան դեպքում այդ գործը պետք ե հասցնեն մինչև վերջը: Այդ ժամանակ բանթղթակիցը, տեսնելով, վոր կազմակերպութեանը նրան պաշտպանում ե, առանձին, ինքնագլուխ գործելով՝ սխալ քայլեր չի անի:

Բայց յերեմի պատի թերթի և բանթղթակցի բռնած սխալ զիծն ե լինում պատճառը, վոր սրվում են հարաբերութեանները Յեթե բանթղթակիցը խույս տա կողմիս, վիրավորական

հարձակումներից և իրոք լրջորեն, գործնականորեն քննադատի կազմակերպութեանների և աշխատակիցների գործունեութեան բացերը, նա ալելի համարում կունենա և նրան թշնամաբար չեն վերաբերվի:

Մի յերևույթ ևս պետք ե մատնանշել. բանթղթակիցն առաջավոր բանվոր լինելով, արդյունարերութեան մեջ պետք ե որինակ հանդիսանա մյուսներին: Իսկ յեթե նա գործից հաճախ բացակայում ե, գործարանում աշխատանքը վատ ե կատարում և վարչութեանը նրան այդ պատճառով կրճատում ե, վորպես վատ բանվորի, նրա կրճատումն որինական ե և խմբակը չպետք ե հակառակի դրան:

Յերկու խոսք ել բանթղթակիցներ ի փոխոգնութեան գործի մասին: «ՊՐԱՎԴԱ» թերթին կից կազմակերպված ե «բանթղթակիցների համամիութենական յերկաթյա ֆոնդ»: Նման մի ֆոնդ ել կազմակերպված ե «Խ. Հ.»-ին կից: Այդ ֆոնդից կարող են միանվագ նպաստ ստանալ այն բանթղթակիցները, վորոնք զրկվել են աշխատանքից՝ իրենց բանթղթակցական գործունեութեան պատճառով: Նպաստ ստանալու համար, խմբագրութեան հասցեյով պետք ե ուղարկել հայածանքի մանրամասնութեանները, պատճառները և անպայման տեղական տպագիր լրագրի զիմումը:

Այդ ֆոնդը կազմվում է կամավոր մուծումներից և հատկացումներից, ուստի ամեն մի խմբիկի պետք է իր լուծման մասնի բանթղթակիցների փոխոգնություն ֆոնդը:

4. ԲԱՆԹՂԹԱԿՑԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅԱՆ ԲԱՅՆԵՐԸ ՅԵՎ ԴՐԱՆՑ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Բանթղթակիցներից վոմանք կտրվում են բանվորական մասնաչից, բանթղթակցական շրջանից և իրենց՝ կուսակցական ղեկավարությունից վեր են դասում:

Յերբեմն ել այս կամ այն բանթղթակիցը սկսում է զանգատվել, թե իրեն հալածում են, հուպ են տալիս: Կասկածածիտ լինելով նրան թվում է, թե վարչություն վերաբերմունքը թշնամական է դեպի նա:

Թե՛ առաջին և թե՛ յերկրորդ դեպքում, խոսքը վերաբերում է իսկական բանթղթակիցներին, վորոնք վոչ անձնական, շահագիտական նպատակներով, այլ պարզապես իրենց իրավունքներն ու պարտականությունները չհասկանալով, մի շարք սխալների մեջ են ընկնում: Խմբակը պետք է աշխատի աչդպիսիներին ուղիղ ճանապարհի վրա բերել, հասկացնելով նրանց սխալ-

ները, բացատրելով բանթղթակցական աշխատանքի ելու թշուհն ու նպատակները:

Սակայն կան մի շարք անհարապատ տարրեր, կեղծ բանթղթակիցներ, վորոնք ներս խցկվելով բանթղթակիցների շարքերը անձնական նպատակներով վոչ մի միջոցի առջև կանգ չեն առնում իրենց հետին նպատակներն իրականացնելու համար: Նրանք բացարձակապես անբարեխիղճ հողվածներ են զրուժ, իրենց «հալածվող» են ձեռնարկում, կանգ չեն առնում նաև զրազողություն առջև:

Աչդպիսի դեպքերում խմբակն առանց աչկալուծյան պետք է դուրս գցի իր շարքերից բանթղթակցի բարձր կոչումը շահագործողներին: Խմբիկին ու խմբակն ամենից մոտ են կանգնած բանթղթակցին, բոլորից լավ են ծանոթ գործարանում պատահած անց ու դարձին, ուստի նրանք պետք է հենց իր բնում խեղդեն ամեն մի տգեղ քայլ, թույլ չտալով, վոր նա զարգանա, բանթղթակցի անունը վարկաբեկիչ չարիք գառնա: Խմբիկին ու խմբակը պետք է աշխատեն բանթղթակիցների շրջանում նկատվող բացասական յերևույթները վերացնել ընկերական ներգործումով, ցույց տալով սխալվողի վարմունքի վնասակարությունը: Իսկ անուղղելի, վատաբարո, կեղծ թղթակցի նկատմամբ պետք է զիմել ա-

վելի խիստ միջոցների, այն ե՛ւ՝ չզետեղել նրա թղթակցութիւնները պատի թերթում, պատասխանատուութեան կանչել նրան պրոֆմիութենական և կուսակցական գծով (չեթե կուսակցական ե) հաղորդել նրա անվայել վարքագծի մասին տեղական տպագիր թերթին և դուրս զցել նրան բանթղթակիցների շարքերից:

Բանթղթակիցների շարքերն այդպիսի անհարագտտ տարրերից մաքրելու պարտականութիւնը հախ և տուալ ընկնում ե իրենց՝ բանթղթակիցների վրա: Նրանք պետք ե աշալուրջ հսկեն և իրենց շարքերից դուրս չպրտեն այդպիսիներին:

IV.

ՊԱՏԻ ԼՐԱԳՐԻ ՅԵՎ ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆԱՅՈՒՄԸ

1. ԴԱՏ ՊԱՏԻ ԼՐԱԳՐԻ ՎՐԱ

Պատի լրագրի շուրջը մասսայական պրտակտիկ աշխատանք ստեղծելու լավ միջոցներից մեկն ել ցուցադրական դատերն են: Բայց յ՞երկարելի յե նման դատեր կազմակերպել:

Դիցուք հիմնարկում պատի լրագրի աշխատանքները կազում են, թերթն անհետաքրքիր ե, բանվորները չեն կարդում, հեղինակութուն չունի և հիմնարկի ղեկավարը հաշվի չի առնում նրա նկատողութիւնները: Նման դեպքերում հնարավոր ե դատ կազմակերպել, վորը նպատակ պիտի ունենա աշխուժացնել լրագրի աշխատանքները, բանվորների ու աղմինխտրացիալի ուշադրութիւնը դեպի թերթը դարձնել, թերթի շուրջը նոր թղթակիցներ խմբել և ալն:

Մի ալ խմբում խմբագրական կողեզիան ցանկանալով ընթերցողներին ծանոթացնել թղթակցական աշխատանքների ու նրա գործնական հետեանքների հետ — ալս անգամ գտտ ե կազմակերպում թղթակցի վրա:

Յերբորդ հիմնարկում խմբակցելիան ավելի նեղ նպատակ է դնում իրեն—բանվորների մեջ ընթերցասիրություն զարթեցնելու և նրանցից նոր թղթակիցներ առաջ քաշելու համար դատ է կազմակերպում չընթերցող բանվորի վրա: Դատ կազմակերպելու համար, ամենից առաջ պետք է դատական կազմ, մեղադրող, պաշտպան և երսպերս ընտրել: Դատարանի կազմը սովորաբար 3—5 մարդուց է ընտրվում Դատարանի նախագահ պետք է ընտրել աջնալիսի ընկերոջ, վորը ծանոթ է հասարակական դատերի, բանգյուղ-թղթակցական շարժման հետ: Ատենակալներին պետք է ընտրել դատի ունկնդիր բանվորներից՝ ունկնդիրների առաջարկով: Պաշտպանի և մեղադրողի դերը կարելի չէ հանձնել տեղի տղա-գրական թերթի խմբագրական ներկայացուցչին, բջիջի քարտուղարին կամ մի այլ ակտիվ բանվորի:

Վկաները պետք է լինեն թե մեղադրողի և թե մեղադրյալի կողմից: Բոլոր մասնանշած ընկերներին պետք է ընտրել դատից առնվազն մի շաբաթ առաջ, վորպեսզի նրանք նախորոք հավաքվելով, կարողանան խորհրդակցել դատի ընթացքի մասին:

Բաց պետք է այնպես անել, վոր այդ ընկերները դատը ինսցենիքովիայի վեր չածեն,

Թատրոնի բնույթ չտան, նախորոք դրելով իրենց տանիքներն ու վորոշումները, վորովհետև դա կխանդարի հարցի կանոնավոր լուսաբանումը ու լուծումը: Նախորոք անհրաժեշտ է դատին մասնակցողներին խորհրդակցություն հրավիրելով, մշակել մեղադրական ակտը, ուր պետք է մանրամասնորեն թվել այն բոլոր թերությունները, վորոնց մեջ մեղադրվում է թերթը:

Բերենք մեղադրական ակտ կազմելու մի օրինակ: Ղափանի պղնձահանքերի «Շախտյոր» պատի լրագրի դատի ժամանակ հայտնաբերվել են հեռակալ մեղադրանքները.—

1. Մասսաներից կտրված լինելը, վորն արտահայտվում է բանթղթակիցների խմբակի բացակայությամբ:

2. Թույլ կապը տղագրական թերթերի և մասնավորապես «Կարմիր Ռանչպար»-ի հետ:

3. Այն, վոր չերբեք ադմինիստացիան չի պատասխանել թերթում բերված թերությունների մասին չեղած թղթակցություններին:

4. Յերկար ու անհասկանալի հոդվածներ են գետեղվում թերթում և

5. Նկարներ ու ծաղրանկարներ չեն լինում թերթում:

Նման մեղադրական ակտեր հանելիս պետք է հարցին սուր բնույթ տալ, վորը թերթի հա-

մար բացասական նշանակութիւն կարող է ունենալ, այլ պետք է աշխատել հարցերը բարեկամաբար դնել և բարեկամաբար լուծել:

Յեթե թերթի բացերի մասին արտահայտվել ցանկացողները կան, նրանց ևս պետք է ձայն տալ: Դատարանի վճիռը պետք է հաստատվի ներկա լեզուներ կողմից: Դատավճռի մեջ պետք է մասնանշել, թե ինչպիսի բացեր են լեզվի թերթում, և ինչ ճանապարհով պետք է վերացվեն:

Վորպեսզի թերթի դատին շատ մարդ մասնակցի, դատից հետո կարելի չէ ներկայացում, յերեկուց լի կամ համերգ կազմակերպել:

2. ԲԱՆԹՂԹԱԿՅԻ ԱՆԿՅՈՒՆ

Ծայր առած թղթակցական շարժմանն ընթացք տալու համար կազմակերպվում են թղթակցական անկյուններ: Թղթակցի անկյան նշանակություն է թղթակիցներին ծանոթացնել պատի լրագրի ու թղթակիցների խմբակների աշխատանքներին հետ:

Սովորաբար թղթակցի անկյունը քաղաքում լինում է գործարանի ակումբին, իսկ գյուղում խրճիթ-ընթերցարանին կից: Այդ անկյուններն այնպես պետք է սարքել, վոր աչքի ընկնեն և

ակումբ կամ խրճիթ մանողին խսկուն դեպի իրենց քաշեն:

Այժմ տեսնենք, թե ինչպես պետք է կազմված լինի այս անկյունը և ինչպիսի նյութեր պետք է լինեն այնտեղ:

1. Թղթակցի անկյունն ամենից առաջ պետք է ցույց տա պատի լրագրի ու թղթակիցների աշխատանքը, դրա համար հանձնարարվում է այդ անկյունում ունենալ, ա) համեմատության համար թերթի առաջին ու վերջին համարներից մեկը, բ) դիագրամաներ, վորոնք ցույց կը տան թղթակիցների, թղթակցութիւնների ու խմբակի անդամների թվի աճումը և այլն, գ) կարճ ու պարզ գրված թերթի ու խմբակի պատմութիւնը, դ) թերթի արված նկատողութիւնների հետևանքով ունեցած հաջողութիւնների մասին մի հոդված, ե) մի տետր, վորի մեջ պիտի տեղավորել տվյալ հիմնարկի մասին լեղած տպագրական թերթերի հոդվածները և այլն:

2. Անկյունում պետք է ունենալ այնպիսի նյութեր, վորոնք ցույց են տալիս, թե ինչպես պետք է դրել պատի թերթում. — ա) մի կարճ հոդված, վորով պիտի բացատրվի, թե ինչպես և ինչի մասին պիտի գրել պատի թերթում, ռը և ում հանձնել լեղած նկատողութիւնները, բ) թղթակցության վիճակը մինչև թերթում լույս

տեսնելը. սլոյ արտաբեկ եւ արվում. — մեծ թերթի վրա կտցնում են թղթակցութեան սկզբի ձեռագիրը, ապա ուղղված թղթակցութեանը եւ արդեն ապա՝ թղթակցութեանը, դ) Արդարադատութեան ժողովրդական կոմիտարիատի եւ Գերագույն Դատարանի շրջաբերականները թղթակիցներին հարածելու եւ նրանց պաշտպանելու մասին. դ) Այն գրքերի ցուցակը, վորը հանձնարարվում եւ կարգաւ, ցույց տալով թե գրանցից ինչպիսիները կան ակումբի կամ խրճիթի գրադարանում:

3. Անկյունում պետք եւ կանոնավոր կերպով խմբակի ժողովների, տեղական տպագրական թերթի-թղթակիցների, մամուլի յերեկոների ու նման աշխատանքների մասին հայտարարութիւններ կախել:

Բացի դրանից, թղթակցի անկյունում կարելի յե որինակի համար կախել նյութեր, վորոնք պատկերում են բանվորական մամուլի պատմութիւնը, չենթաշեփ գյուղթղթակիցների կամ զինթղթակիցներին աշխատանքը, բանթղթակիցների շարժումը եւ այլն:

Պետք եւ աշխատել, վոր այս բոլորը չծանրաբեռնեն անկյունը, այլ նրանց պետք եւ այնպես դասավորել, վոր նրանք ճաշակով ու տէքի ընկնող լինեն եւ ներս մտնողի ուշադրութիւնն իրենց վրա հրավիրեն:

3. ԶՐՈՒՅՑ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

Աշխատանքից հետո բանվորները վորոշ չափով ազատ ժամեր են ունենում: Նրանք հաճախ խոսում են որվա անց ու դարձի, գործարանային նորութիւնների մասին: Խմբագրական կոլլեգիայի անդամները, կամ բանթղթակիցները պետք եւ այս հանգամանքից ոգտվելով խոսք բացեն պատի լրագրի մասին:

Պատի լրագրի մասին խոսք բացելիս պետք եւ սկսել նրա մեջ յեղած նկատողութիւններից: Բանվորներն այդ բանով հետաքրքրվելով՝ կսկսեն կարգաւ թերթը եւ արձեքավոր տեղեկութիւններ տալ այդ գործի շուրջը, վոր հայտնի չե կոլլեգիային ու թղթակցին եւ այսպիսով հնարավոր կլինի կանոնավոր կերպով պարզել, լուսաբանել վորեւ խնդիր:

Հաճախ անգրագետ բանվորները ցանկանում են վորեւ նկատած բացի մասին գրել պատի լրագրում, բայց հնարավորութիւն չունեն: Նրանց պետք եւ ոգնութեան հասնի բանթղթակիցը, գրի, ձեռագրի նրա մտքերը, կարգա բանվորի մաս, հաճանութիւնն առնի ու հանձնի խմբկոլին պատի լրագրում գեանդելու համար:

Կարելի յե բանվորների համար դուռ թրդթակցական բնութ կրող գրույցներ կազմակեր-

պել ինչպէս — «ինչու պետք է գրել պատի լրա գրում», «ինչ գրել», «ինչպէս գրել» և նման նյութերի շուրջը:

Խմբագրական կողմից աչդ գրույցների ժամանակ կարող ե քննութեան առնել բանվոր- ներին հուզող կարևոր խնդիրները, վորոնցով շահագրգռվելով՝ բանվորները հեշտութեամբ կհա- մախմբվեն թերթի շուրջն ու գրանցից շատերն ել նրա թղթակիցը կդառնան:

V.

ԹԵՐԹԻ ՅԵՎ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ԽՄԲԱԿԻ ԱՇԽԱ- ՏԱՆԲԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԱԵՎԵՐԸ

Պատի թերթի և թղթակիցների խմբակի աշխատանքների հաշվառումը չափազանց կարե- վոր նշանակութիւն ունի: Առանց աշխատանքի կանոնավոր հաշվառման դժվար ե ղեկավարել ու կանոնավորել թղթակցական շարժումը, հայտնաբերել նրա բացերն ու հաջողութեւննե- րը և թղթակցական շարժման պարզ պատկերը:

Ինչպէս պետք է տարվի հաշվառումը: Պա- տի թերթի և թղթակիցների խմբակի տարած

աշխատանքների հաշվառման հիմնական և ամե- նակարևոր ձևը պիտի հանդիսանա հետևյալը.

- 1) Խմբակի աշխատանքներին ժամանակցող- ների ու պատի թերթում գրողների ցուցակը,
- 2) Խմբակային աշխատանքի որոգիք, 3) պատի թերթի համար ստացվող թղթակցութեւնների գրանցումը,
- 4) պատի թերթի համարների և 5) թղթակցութեւնների սեփականութեւնների պահպանումը:

Թղթակիցների յուրաքանչյուր խմբակ ան- պայման պետք է խմբակում ու պատի լրագրում աշխատողների ցուցակն ունենա: Աչդ ցուցակի մեջ պետք է մտցնել և այն նոր ընկերների անունները, վորոնք ժամանակցում են ժողովու- րին ու թղթակցութեւններին: Այսպիսի ցուցակ անհրաժեշտ ե ունենալ՝ իմանալու համար, թե թղթակիցներն իրենց սոցիալական դրութեամբ ու կուսակցականութեամբ իրենցից ինչ են ներ- կալացնում, նրանք յերբվանից են մասնակցութե- խմբակի և թերթի աշխատանքներին և այլն: Ստորեվ բերում ենք խմբակում մասնակցողնե- րի ու պատի թերթում գրողների ցուցակի որի- նակելի ձևը—

Ամենից առաջ նորից պետք է ասել, Վոր
որագիրը կազմվում է թղթակիցների խմբակի և
խմբագրական կոլլեգիայի միացյալ նիստերում:
Որագիրը սովորական արձանագրություն նման
չի կազմվում «լսեցին», «վորոշեցին» սյու-
նակով, այլ կենդանի ձևով, ինչպես շարագրու-
թյուն:

«25 հուլիսի 1927 թիվ: Խմբակի աշտորվա
նիստին մասնակցում էին 10 հոգի: Քննվում
էր բանգյուղթղթակիցների համամիութենական
3-րդ խորհրդակցությանն ընկեր Բուխարինի
«Կուսակցության ղեկավարության մասին» ա-
րած զեկուցումն ու հանված բանաձևը: Ընկ.
Գրիգորյանն ընթերցում էր զեկուցման կարևոր
մասերը միաժամանակ կարդալով բանաձևի հա-
մապատասխան կետերը: Բոլոր բանթղթակից-
ներն արտահայտվեցին: Հատուկ հետաքրքրու-
թյուն առաջացրեց բանթղթակցական կազմա-
կերպություններին սպառնացող վտանգի հարցը,
և այն, թե ինչպես պետք է գործնականորեն
տանել բանթղթակիցների ուղիղ ղեկավարու-
թյունը: Մեր խմբակում կուսակցությունից
մեկուսանալու վտանգ, ինչպես և անհարգա-
տարբեր չկան: Բացց գործնականում մեր հա-
րաբերությունները կուսբջիջի հետ շատ անոր-
մալ են:

1) Մինչև հիմա բջիջը պատասխանատու
խմբագիր է նշանակել ագիտպրոպ կազմակերպ-
չին: Ընկերը չափազանց ծանրաբեռնված է և
ինքը հայտարարեց, Վոր իր կարծիքով թերթը
պատասխանատու խմբագրի կարիք չի դրում,
քանի Վոր կոլլեգիայի անդամները շատ համե-
րաշխ են աշխատում:

2) Վնչ կուսբջիջի քարտուղարը, վնչ էլ
բջիջի ակտիվ անդամները պատի լրագրում չեն
գրում, վորով և բջիջի կյանքը լավ չի լուսաբան-
վում:

3) Բջիջը չի նպաստում գործարկումի հետ
լավ փոխհարաբերություններ հաստատելուն,
վորը ձգտում է իր ձեռքը վերցնել պատի թեր-
թի ղեկավարությունը, վորովհետև նրա հրա-
տարակման փողն ինքն է տալիս: Գործարանա-
յին կոմիտեն պահանջում է, վորպեսզի թերթի
ճակատին անալոյման գրվի «Որդան գործարա-
նային կոմիտեի»:

4) Կուսակցության բջիջում չերբեք չի
քննվել պատի թերթի խնդիրը:

Խմբակն ընկ. ընկ. Գրիգորյանին և Խա-
չատրյանին հանձնարարում է այս բոլոր խն-
դիրների մասին խորհրդակցել կուսբջիջի քար-
տուղարի հետ և միջոցներ ձեռք առնել նկատ-
ված թերությունները վերացնելու:

Որագրում անպայման պիտի գրել և խմբակի վորոշման կիրառման մասին: Այսպես.

«28 հուլիսի 1927 թ. ընկ. Գրիգորյանն ու Սաչատրյանը խոսել են կուսբջիջի բարուղար ընկ. Քոչարյանի հետ և ծանոթացրել Համա-միութենական բանգյուղթղթակիցների 3-րդ խորհրդակցությունում կուսգեկավարության մասին հանած վորոշումներին: Ընկ. Քոչարյանը համաձայնվեց խմբակի վորոշման հետ և առաջարկեց այդ հարցերը դնել բջիջի բյուրոյի նիստին, իսկ մոտակա բջիջի դռնբաց նիստում դնել պատի թերթի հաշվետվությունը»:

Բջիջի բյուրոյի և կուսակցության բջիջի դռնբաց նիստում խմբագրական կոլեգիայի ղեկուցման քննության մասին ևս պետք է գրել որագրում: Մի խոսքով այն, ինչ կարևոր ու նշանակալից է պատի թերթի և խմբակի աշխատանքները ընթացքի համար պետք է արձանագրել որագրում: Մի այլ որինակ. մի գործարանի ղերեկտոր բոլոր ցեխերի վարիչներին հրամայել է պատի թերթում յեղած բոլոր նկատողություններին անմիջապես պատասխանել, բացառություն տալ — խմբագրական կոլեգիան որագրում արձանագրում է, վոր այդ հրամանը իրենց միջնորդությամբ և արված:

Վերջ խմբագրական կոլեգիաներ որա-

գրում բանվորներին ստացված թղթակցությունների մասին գրում են — «տպագրել», «քննություն կատարել» «չտպել» և այլն: Այսպես վարվելու կարիք չկա. ստացած նկատողությունները կոլեգիայի անդամների մեջ մեծ վիճաբանության առարկա չէ դառնում: Բացի այս պետք է առանձին հաշվառում կատարել թերթում գետեղելու համար ստացված նկատողութունները մասին. այս անհրաժեշտ է հետագայում պատի թերթի աշխատանքը գնահատելու համար, թե նա վորքանով է բանվորական մասսաների հետ կապված յեղել:

Բերենք նկատողությունների հաշվառման որինակելի ձև.

Վերջ ամս համար	Օմիս և ամսաթիվ	Նկատողության վերնագիրը կամ կարճ բովանդակությունը	Հեղինակի ազգանունը կամ կեղծ անունը	Տպագրված և չտպագրված կամ հանձնված և քննություն կատարելու	Հետևանքը
----------------------	----------------------	--	------------------------------------	--	----------

Վորոշ ժամանակ անցնելուց հետո խմբկոլը կարող է իովուին հաշվել, թե քանի նկատողություն է ստացված, նրանցից քանիսն են տպագրված, քանիսը չէ, քանիսի աթիվ քննություն է կատարել և ինչ հետևանք է ունեցել:

Հաշվառման հետևյալ անհրաժեշտ ձևը պատի թերթի համարներն պարտադիր կերպով պահելն է: Շատ քիչ խմբակ կապատահի, վոր ունենա պատի թերթի բոլոր համարները, սկսած առաջին համարից: Սովորաբար թերթը մի շաբաթ կախելուց հետո պարուովում է, հետո գցում են մի անկյուն, վորանդ նա փոշիների մեջ ել կորչում է: Վորպեսզի կարողանանք պատկեր կազմել տվյալ պատի թերթի մասին, պետք է մեր ձեռքի տակ լինեն նրա բոլոր համարները, վորը և կներկայացնի թերթի պատմությունը, նրա աստիճանական լավացումն և նրա կապի ամրությունը մասսաների հետ:

Ցանկալի չե ունենալ նաև նկատողությունների սեփագրությունները, վորը պահվում է առանձին գործի մեջ:

Ահա խմբակիների ու թղթակցական խմբակների աշխատանքների հաշվառման ամենաանհրաժեշտ ձևերը: Շատ ոգտակար գործ արած կլինի խմբակը, չեթե կարի և մի ալբոմում հավաքի տպագրական թերթերում իրենց գործարանի մասին չեղած բոլոր թղթակցությունները:

Ալբոմն այսպես է պատրաստվում:—Յուրաքանչյուր կարած հոգված կպցնում են մի

թղթի վրա, այդ թղթերը հավաքում մի շաղկի մեջ, վորի մեջ և 10-15 թերթ ել ավելորդ պահվում է՝ նոր հոգվածներ կպցնելու համար: Յուրաքանչյուր հոգվածի տակ գրվում է, թե վորանդ, չեք, ինչ ժուրնալում կամ թերթում, նրա վոր համարում է լույս տեսել հոգվածը:

Ալբոմի շաղկը ցանկալի չե կարտոնից և աշխատել, վոր գեղեցիկ լինի: Թղթակցային աշխատանքի վորակի հաշվառման նպատակով միանգամայն պատակահարմար է թղթակիցների հանձնարարել սեփական արխիվ ունենալ:

Թղթակցին անհրաժեշտ է ունենալ իր բոլոր նկատողությունների սեփագրությունները և այնտեղ նշանակել թե չեք և ուր են ուղարկված նրանք: Հետո այդ սեփագրություններին պետք է կպցնել տպագրված թղթակցությունը, գրելով թե չեք և վոր թերթի, վոր համարում է այն տպագրվել, տպահենց այդտեղ ել պետք է գրել, թե ինչ է նախաձեռնված այդ թղթակցության համար և ինչ հետևանքներ է ունեցել այն:

ԿԱՊԸ ՏՊԱԳԻՐ ԹԵՐԹԵՐԻ ՀԵՏ

Յերբ պատի թերթի խմբագրությունը կապ է ունենում տպագրական վորևե թերթի հետ, նրա աշխատանքներն ավելի հեշտութամբ ու հաջողութամբ են ընթանում: Այս գործն ավելի

հեշտանում ե, չեթե տեղական տպագրական
թերթում հիմնարկի բանթղթակիցներից թըղ-
թակցում են: Նրանք հաճախ կարող են անցնել
տպագրական թերթի խմբագրութուն, իրենց
հետագա աշխատանքների մասին ցուցմունքներ
ստանալու, կարող են մասնակցել բանթղթա-
կիցներին ժողովներին: Նրանց ամենաառաջին
պարտականությունն է իրենց խմբիդին ու խմ-
բակին տեղեկացնել այն բոլորի մասին, ինչ վոր
կարող է արդյունավետ լինել իրենց աշխատան-
քի համար, ծանոթացնել այն բոլոր խնդիրների
հետ, վորոնք առաջադրում է թերթը:

Տպագրական թերթերը պատի թերթերի աշ-
խատանքների համար սեմինարիաներ կամ դաս-
ընթացներ են կազմակերպում, վորոնք նպա-
տակ ունեն բանթղթակիցներին ծանոթացնել
բանթղթակցական աշխատանքների հիմունքների
հետ, նրանց սովորեցնել ճիշտ և լավ աշխատել:
Սովորաբար յուրաքանչյուր խմբակ մի կամ մի
քանի բանթղթակից է ուղարկում այդ դասըն-
թացները: Խմբիդը պետք է հետևի, վոր այդ
ընկերները կանոնավոր հաճախեն և իրենց ստա-
ցածը սովորեցնեն իրենց ընկերներին:

Ավելի կարևոր նշանակություն ունեն բան-
դյուղթղթակիցների խորհրդակցութունները,
վորոնք հրավիրվում են տպագրական թերթերի

կողմից: Խորհրդակցութունները վորոշում են
թե մոտագալում ինչ պիտի անել և չափազանց
անհրաժեշտ է, վոր խմբիդը ժամանակին նա-
խապատրաստի այն բոլոր հարցերը, վորոնք
պարզ չեն և հարուցվելու չեն խորհրդակցու-
թյան ընթացքում:

Վորպեսզի դյուղթղթակիցների խորհրդակ-
ցութունն իրոք վերածվի բանթղթակցային աշ-
խատանքի դպրոցի և այնտեղ քննության առ-
նըվեն գործնական թղթակցային հարցեր,
խմբիդները կարող են և պետք է զիմեն
տպագրական թերթի խմբագրութուններին ի-
րենց հետաքրքրող հարցերը խորհրդակցության
քննության նյութ դարձնելու:

Կարևոր է և այն, վոր պատգավորներն այդ
հարցերը հարուցելու համար նախապատ-
րաստված լինեն: Դրա համար անհրաժեշտ է,
վորպեսզի թղթակիցների խմբակը նախ խորհըր-
դակցությանը գործունյա ու լու ջ ընկեր ու-
ղարկի և չերկրորդ՝ լավ մտածի, թե աշխատան-
քի ինչ բնագավառներում են դժվարանում, վոր
հարցերը պարզ չեն և այն, վորպեսզի պատգա-
մավորն այդ հարցը կարողանա առաջադրել խոր-
հրդակցությանը լուծելու համար: Բացի այդ,
մեր պատգամավորները դատարկ ձեռքերով են
խորհրդակցության գնում, նրանք իրենց հետ

պետք ե վերցնեն չեղած բոլոր տվյալները իրենց թերթի, թղթակիցներին, թղթակցությունների և թերթի հետ կապված բոլոր խորհրդերին մասին, վորոնք շատ հաճախ պետք են զալիս խորհրդակցությանը:

Պակաս նշանակություն չունեն պատի թերթերի ցուցահանդեսներն ու մրցությունները: Այս կերպ խմբկոններն ու խմբակները մյուս թերթերից կկարողանան ընդորինակել այն բոլոր գնահատելին, ինչ ձեռք են բերել այդ թերթերը:

Խմբագրական կոլլեգիան պետք ե աշխատի ցուցահանդեսին ուղարկել իրենց հաջող համարներից, բայց վոչ թե այդ նպատակով պատրաստված հատուկ թերթը, վորը վոչ վոքի կողմից չի կարող գնահատվել:

Պետք ե նկատել, վոր ընդհանրապես այդ ցուցահանդեսներին գնում են միայն խմբագրական կոլլեգիայի անդամները, իսկ թերթում զբոլող թղթակիցները չեն ել իմանում, վոր աչա ինչ աեղ ցուցահանդես ե կազմակերպվել: Խմբկոնները պետք ե աշխատեն անպայման ցուցահանդեսին մասնակից անել բոլոր թղթակիցներին, վորոնք այնաեղ շատ բան ունեն սովորելու:

Բացի այս, տպագիր թերթերի խմբագրու-

թյունները հաճախ հրահանգ-նամակներ են զբոլում խմբակներին և թղթակիցներին զործնական ցուցմունքներ են տալիս, ինչպես խմբակում տարվող աշխատանքների ձևերի, նույնպես և աուրյա ուրիշ շատ խնդիրների մասին:

Այս հրահանգ-նամակները քիչ ոգուտներ չեն կարող տալ, միայն պետք ե կարողանալ ոգտագործել: Խմբագրական կոլլեգիան նամակն ստանալով այն ըննության ե դնում խմբագրական կոլլեգիայի նիստին, կամ թղթակիցներին խմբակում և վորոշում նրա կիրառման հնարավորություններն իրենց պայմաններում:

Մասնավորապես քաղաքից հեռու ընկած զործարանների բանթղթակիցներն իրենք պետք ե տպագրական թերթերից պահանջեն, վոր նման նամակներ հաճախակի ուղարկվեն, վորոնք շատ են նպաստում զանազան հարցերի լուսաբանմանը: Տպագրական թերթերն ուժերը ներածին չափ խմբակներին ոգնում են և, զեկուցողներով բանթղթակցալին աշխատանքների կոնսուլտացիա չեն կազմակերպում, թերթում բաց են առնում «բանգուղթղթակցի անկյուն», վորաեղ տպվում են խմբկոններին ու խմբակներին տրվող հրահանգչական ցուցմունքները և այլն:

Յեթե հիմարկներում բանթղթակիցներին հարաբերությունները զործարանային կազմա-

կերպութիւնները հետ կանոնաւոր չեն և տեղում վոչինչ հնարավոր չի չեղել անել թղթակիցին հալածանքից պաշտպանելու համար, — խմբագրական կոլլեգիաները կարող են դիմել տրպագրական թերթերին, վորոնք կուղարկեն իրենց աշխատակցին, սա ալլ մասին կգրի թերթում, հարց կհարուցի համապատասխան կազմակերպութիւնները առաջ: Առհասարակ պատի թերթի խմբագրութիւնը բոլոր մութ հարցերով կարող է դիմել տպագրական թերթի խմբագրութիւնը, վորը հանգամանորեն կպարզաբանի այդ հարցերը:

Պետք է ասել, վոր թղթակցային խմբակները մի վորեւ տպագրական թերթի թղթակիցների խմբակ չեն հանդիսանում. միևնույն խմբակում կարող են լինել զանազան թերթերի թղթակիցներ և այսպիսով, խմբակը շահում է, վորովհետև խմբակի անդամները զանազան թերթերին թղթակցելով կապում են շատ թերթերի հետ, և ցուցմունքները շատ և բազմակողմանի կարող են լինել:

Այժմ խոսենք տպագրիչ թերթերի տարածման մասին: Դեռ համամիութենական բանգլովթղթակիցների յերկրորդ խորհրդակցութիւնը կարականապէս հայտարարեց, վոր թղթակիցները տպագրական թեր-

թերի գործակալները չպիտի գառնան և դատակցեն նրանց բաժանորդագրութեամբ: Բայց և այնպէս վորոշ խմբագրութիւններ ձգտում են թղթակիցներին կապել իրենց թերթի տարածման հետ: Յերբեմն հիմնարկում զանազան թերթերի տարածման համար լարված պայքար է մղվում, վորին մասնակցում են և խմբագրական կոլլեգիաները և թղթակիցները: Սյս պայքարը շատ վատ է անդրադառնում բանթղթակցային աշխատանքի վրա: Այդ թերթերը ձգտում են շահագրգռել թրդթակիցներին զանազան տոկոսներով, բանթղթակիցներին աշխատում են համոզել, վոր դա նրանց «հառարակական պարտականութիւնն է», «վոր դա ուղղակի նրանց գործն է» և այլն, և այլն: Բավական է, վոր թղթակիցը թերթ տարածելու համար տպագրական թերթից վորեւ նվեր ստանա, իսկ դա միևնույնն է՝ լինի վորի, գրականութան, թղթի կամ այլ միջոցով, բանվորական մասնաւորներն ալլեւ դադարում են նրան վորպէս թղթակցի նայելուց, ալլ նրան հաշվում են թերթի գործակալ:

Թերթերի բաժանորդագրութեան տարածումը բոլորովին էլ բանթղթակիցների աշխատանքը չէ, դրա համար էլ յուրաքանչյուր թերթ ունի շտաբով համապատասխան գործակալներ: Սա,

ինարկե, չի նշանակում թե, թերթի տարածման
գործը թղթակիցներին չպիտի մտահոգի: Ընդ-
հակառակը, յեթե գործարանում սխալասում են
բաժանորդների թիվը, խմբերի ու բանթղթա-
կիցների գործն ե պարզել այդ չեղևութի պատ-
ճառները և դրանից չեղնելով համապատասխան
միջոցներ ձեռք առնել: Խմբագրական կոլեգիա-
յի ու խմբակի աշխատանքների մեջ են մտնում
նաև աշակցել թերթի տարածմանը բանվորա-
կան մաստաչի մեջ: Այդ արվում ե թերթերի
տարածման համար տարվող ագիտացիայի ձևով,
վորի մասին զբոլում ե պատի թերթում, զե-
կուցվում զանազան ժողովներում և այլն:

Խմբագրական կոլեգիան և խմբակը պետք
ե հետեեն նաև թերթերի կանոնավոր առաք-
մանը՝ տպագրական թերթերի խմբագրութուն-
ների միջոցով աշխատելով վերացնելու դրան
խոչընդոտ հանգիստացող բոլոր պայմանները:

VI.

ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՊԸ

Բանթղթակցային շարժման համար կարևոր
նշանակութուն ունի թղթակիցների միջազգա-
յին կապ: Այդ մասին բանթղթակիցների Համա-
միութենական չերրորդ խորհրդակցութունն ա-
սել ե.

«Բանթղթակիցների միջազգային կապը
մեծ ազդեցութուն ունի բոլոր չերկրների
բանվորության համերաշխության համար:
Յեվ այդ կապի կազմակերպումը մեր մա-
մուլի առաջնակարգ խնդիրներից ե համար-
վում»:

Յեվ իսկապիս վոչ մի լրագրային ինֆորմացիա
չի կարող անել աչն, ինչ անում են նամակները,
վորոնք Խորհրդային Միության բանվորները փո-
խանակում են կապիտալիստական չերկրների
բանվորների հետ: Աշխարհի միակ չերկիրը դա
Խորհրդային Միութունն ե, վորտեղ պետության
զեկը զանվում ե բանվոր դասակարգի ձեռքին և
մյուս չերկրների բանվորներին շատ ե հետա-
քըքրում, թե մեզ մոտ ինչպես են ապրում ու աշխա-
տում բանվորները, մեր բանվորների կյանքի

սամենավորը յերևույթն անգամ հետաքրքրում ու հուզում է նրանց:

Զպետք է մոռանալ, վոր բուրժուական և սոցիալ դավաճանների մամուլը Սորհրդային Միության մասին չաեսնված պոեր են տարածում, վոր զեռ արտասահմանում թույլ է բանվորական մամուլը, և լախ բանվորական մասսաները, յեթե վոչ ամբողջովին, գոնե զգալի տոկոսով հավատում են այդ ստին ու գպարտություններին, ինչ ամեն որ սարքում է մեր դեմ զեղին մամուլը:

Այս պատճառով բանթղթակիցների նամակները պետք է ոգնեն կապիտալիստական յերկրների բանվորներին ճիշտ գաղափար կազմելու Սորհրդային Միության մասին և դրա հետ միասին նրանց ոգնել համաձայնողական առաջնորդներից յերես դարձնելու գործում:

Այժմ պատմենք, թե ինչ ճանապարհով կարելի է կապ հաստատել արտասահմանի բանվորների հետ: Մինչև 1926 թվի սկիզբը բանթղթակիցների նամակներն ուղարկվում ելին Կոմինտերնի Ազիտ.պրոպ բաժնի միջոցով: Արտասահմանի հետ կապ ստեղծել ցանկացող բնկերներն իրենց նամակներն ուղարկում ելին Կոմինտերնի Գործկոմի Ազիտ.պրոպ բաժնին, այդպեղ ելին ուղարկում նաև իրենց նամակներն

արտասահմանի բնկերները: Այս ձևը զժվարություններ եր առաջացնում: Համաժիութենական յերրորդ խորհրդակցությունից հետո (1926 թ., մայիս) պարզվեց, վոր ավելի լավ է մեր կենտրոնական թերթերը կապ հաստատեն արտասահմանի բանվորական թերթերի հետ ու բանթղթակիցներն իրենց նամակներն ուղարկեն այդ թերթերի խմբագրությունների միջոցով: Այս կարգն ել ընդունեց Համաժիութենական յերրորդ խորհրդակցությունը: Բացի թերթերից բանթղթակիցները կարող են ոգավել և այլ միջոցներից: Շատ հիմնարկների կուսակցության կամ կոմյերիամիության բջիջները կապված են արտասահմանի բջիջների հետ և գրագրության մեջ են: Բանթղթակիցների խմբակը կամ խմբագրական կոլեգիան պետք է պայմանավորվեն իրենց բջիջի հետ և նրա միջոցով նամակներ ուղարկեն նրանց, վորոնց հետ կապված է բջիջը:

Նամակները յերբեք անհատական բնույթ չպիտի կրեն և անհատների չպիտի հասցեագրվեն, վորովհետև այն ընկերը, վոր արտասահմանում մեզնից նամակ է ստանում նա վտանգվում է, նրան իսկույն հետևում ու հալածում է բուրժուական վոտոիկանությունը:

Բանթղթակիցներին հետաքրքրում է այն հարցը, թե ինչի՞ մասին գրել արտագահման:

Պետք է իմանալ, Վոր մենք և նրանք միանգամայն տարբեր պայմաններում ենք գտնվում և շատ հնարավոր է, Վոր մեզ համար հասարակ մի խնդիր նրանց համար անհասկանալի լինի:

Որինակի համար կարելի է վերցնել աշխատանքի արտադրողականութունը: Մեզ համար սա հարվածային խնդիր է, Վորի հաջող լինթացքի համար շահագրգռված եյուրաքանչյուր բանվոր: Ամեն գիտակից բանվոր հասկանում է այդ: Իսկ արտասահմանում: Այնտեղ էլ արդյունաբերության ռացիոնալացում և արտադրողականության բարձրացում է անց կացվում: Բայց ով. — կապիտալիստները: Ինչի համար, — իրենց զբաղմունքն ունենելու: Ինչ ճանապարհով — բանվորներին շահագործելով:

Ինչ կստացվի, չեք մեր թղթա' իցներն ուղղակի գրեն, Վոր անա մեզ մոտ աշխատանքի արտադրողականության բարձրացում է տարվում, զործարկումն այսպես-այնպես միջոցներ է ձեռք առել և այլն: Արտասահմանի բանվորը, չեթե այսպիսի նաժակ կարգալու լինի, չեթե լավ ծանոթ չե խորհրդային սխտեժի և կոմունիստական կուսակցության քաղաքականությանը, նա կամ չի հասկանա, կամ կմտածի. — «մեզ մոտ էլ աշխատանքի արտադրողականութուն են բարձրացնում, մենք գիտենք զբա' ինչ պոտղ լինելը,

չերևում է, Վոր Խորհրդային Միության մեջ էլ լավ չե աշխտեղ էլ բանվորներին են քաժում»:

Կնշանակի չեք բանթղթակիցը մտածում և գրել աշխատանքի արտադրողականության ժասին, պետք է մտածի աշխտեա անել, Վոր կապիտալիստական չերկրներում ո պրող բավորների համար հասկանալի դառնա, Վոր աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումը մեզ մոտ և աշխտեղ չերկու տարբեր բաներ են: Բացի այդ, նոժակներում աշխատում են մեզ մոտ ամեն ինչ լավ ու կատարչալ պատկերացնել, այս իհարկե սխալ է:

Վոչ Վոքի հարկավոր չե, Վոր կապիտալիստական չերկրների բանվորները կարծեն, Վոր մեզ մոտ ամեն ինչ լավ է: Կարևոր է, Վոր նրանք Խորհրդային Միության մասին իմանան ճշմարիտը, այն հերոսական աշխատանքի ժասին, Վորն արված է և արվում է մեր չերկրի տնտեսության բարձրացման և բանվոր դասակարգի զրության բարեկաման ասպարիղում: Պետք է, Վոր նրանք իմանան և այն դժվարությունների ժասին, Վորնեղ գեո մենք պետք է հաղթահարենք:

Պետք է նաև ասել, Վոր աշն, ինչ մեզ համար միանգամայն պարզ է, և արժանի չե հատուկ հետաքրքրության, արտասահմանում շատ

և հետաքրքրում բանվորներին: Մեզ մոտ ով
չգլխով, վոր հզի կինը ծննդաբերութեանից ա-
ռաջ և հետո չերկտական ամիս արձակուրդ և
ստանում, վոր բանվորներին չի կարելի արձակել
առանց Պրոֆմիութեան համաձայնութեան և ալին,
բայց սրանք դեռ կապիտալիստական չերկրների
համար խնդիրներ են, վորի համար նրանք պայ-
քարում են և պարզ է, նրանց կհետաքրքրի:

Հասկանալի չէ, վոր արտասահմանից ստաց-
ված նամակները խմբակի կողմից լայն կերպով
պետք է ոգտագործել պատի թերթի համար:
Անհրաժեշտ չէ այդ նամակներն ամբողջովին
պատի թերթում տպելը (մանավանդ, չերը չեր-
կար են լինում), այլ կարելի չէ թերթում բերել
նամակի կարևոր մասերը: Սա կնպաստի նրան,
վոր այդ կապը մասնաշաղկապ չերևուլ ի կրտսնա
և բոլոր բանվորները կգրադվեն զրանով:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

I

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՇԵՐՔԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԲԱՆ-
ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ԱՍՊԱՐԻՋՈՒՄ

(ՀամԿԵ (Բ) ԿԵՏԵԿՈՄԻ 1926 թ ոգոսոսի
28-ի վորուումը)

1) Յերկրի տնտեսական ու կուլտուրական
ընդհանուր վերելքի և մասսաների հասարակա-
կան քաղաքական ակտիվութեան սձման պայ-
մաններում, լուրջ նշանակութիւն են ստանում
բանգյուղթղթակցական շարժման ղեկավարու-
թեան հարցերը: Այդ շարժումը մեկն է բանվո-
րագլուղացիական հասարակականութեան ձեերից
և առնչութիւն ունի առորչա քաղաքական կյան-
քի ու տնտեսական շինարարութեան բոլոր բը
նագաւառների հետ: Հիշալ հարցերն ավելի ևս
կարևոր են դառնում այն տեսակետից, վոր
մանգյուղթղթակցական շարժման մեջ արտա-
ցովում են մեր յերկրի ընդհանուր սոցիալ-
տնտեսական պայմաններից բղխող մի շարք չե-
րկութներ, այն է՝ բանթղթակիցների շարքերն
են մտնում գյուղից յեկած բանվորների ն ր

նոր խավեր և դրա շնորհիվ դեպքեր են պատահում, վոր բանգյուղթղթակցական վորոշ կադմակերպությաններ հետո են մնում կուսակցութան ղեկավարութանից: Այլա՝ քիչ ուշադրութուն ե հավիրվում գյուղթղթակցական շարժման մեջ չքավոր և բարակ տարրեր ներգրավելու գործին, գյուղթղթակցական շարժման մեջ թափանցում են կուլակալին, հակախորհրդային ազդեցություններ, բանգյուղթղթակցաների շարքերը մանուկ են գգալի թվով ծառայողներ, վոր հետևանք ե ինտելիգենցիայի ակտիվութան աճման:

2) Վերոհիշյալից յերեւելով անհրաժեշտ ե ուժեղացնել կուսակցական ղեկավարութունը կոմիտեներից սկսած մինչև ստորին բջիջները: Այդ նպատակով պետք ե մի կողմից վերացնել այն անուշադիր վերաբերմունքը դեպի բանգյուղթղթակիցների շարժումը, վոր հայտնաբերում են կուսակցական բջիջներից վոմանք, իսկ մյուս կողմից վերջ պետք ե տալ գրաքննության, արգելումներին և հրամաններին: Կուսակցութան շարքերում բանգյուղթղթակիցների շարժման խնդիրներն ու մեթոդները ժողովրդականացնելու նպատակով, անհրաժեշտ ե նաև կուսակցական թերթերում լուսաբանել բանգյուղթղթակցական շարժման վերաբերյալ հարցերը:

3) Բջիջները պետք ե նպաստեն ձեռնարկություններում և գյուղում բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու բանգյուղթղթակիցների ու պատի լրագրի աշխատանքի համար, աջակցեն նրանց պաշտպանութան գործին, բանվորների ու գյուղացիների լայն խավերին բացատրելու բանգյուղթղթակցական շարժման ելութունը, նպաստեն քննելու և ուղղելու տեղական աշխատանքին վերաբերյալ այն փաստերն ու թերությունները, վորոնք հայտնաբերվել են բանգյուղթղթակիցների հոգվածների միջոցով:

4) Բանգյուղթղթակցական կազմակերպությունները պետք ե ղեկավարվեն այդ կազմակերպություններում աշխատող կոմիտեիսանների կողմից. կուսակցական ղեկավարութան ուժեղացումը չպետք ե կոմֆրակցիաներ տուժացնի բանգյուղթղթակցական կազմակերպությունների մեջ:

5) Կուսակցական ստորադաս կազմակերպությունները տեղական հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարման ընդհանուր պլանի մեջ պետք ե մտցնեն նաև բանգյուղթղթակցական խմբակների աշխատանքը: Կուսակցական բջիջները պետք ե պարբերաբար գեկուցումներ լսեն խմբակի մեջ մտնող կուսանդամներից՝ բանգյուղթղթակցական խմբակներին

ու պատի լրագրերի աշխատանքի մասին և բնական բանգյուղթղթակցական շարժման հերթական խնդիրները:

6) Նպատակահարմար և, վոր պատի լրագրերի խմբելոներն ընտրվեն բանթղթակցական խմբակների ընդհանուր ժողովներում: Կուսակցական բջիջները խժրկոյների ընտրության վրա պետք է ազդեցութուն գործեն, վոչ թե անգամներ նշանակելով, այլ գաղափարական ներգործումով, վորի նպատակը պետք է լինի, աչդ աշխատանքին ներգրավելու ամենաակտիվ, քաղաքականապես կոփված և բանգյուղթղթակցական շրջանում հեղինակութուն վաչելող ընկերներին:

7) Պատի լրագրերը պետք է գառնան մասնաների լաչն ինքնագործունեյության որգաններ: Պատի լրագրերի խմբելոները պետք է լրագրին մասնակից դարձնեն բանվորների ու բանվորահինների, գյուղացիների ու գեղջկուհիների վորքան կաբելի չե լաչն շրջանները: Այդ տեսակետից նպատակահարմար է բանգյուղթղթակիցների խմբակների հրատարակած թերթերն անվանել վոչ թե վորհե ձեռնարկության, կաղմակերպության, կամ գյուղթղթակցական որգան, այլ ավրալ ձեռնարկության բանվորների կամ արվալ գյուղի գյուղացիների լրագիր:

8) Տպագրական, վրժագրական և ալլ միջոցներով շատ որինակներով հրատարակվող պատի լրագրերի խմբելոները պետք է ընտրվի լինեն, սակաչն աչն պաչմանով, վոր պատասխանատու խմբագիր նշանակվի մերձավոր կուսկոմի կողմից (գավառներում՝ Գավկոմի կողմից, իսկ քաղաքներում՝ շրջանաչին կոմիտեների կողմից):

9) Ուժեղացնելով բանգյուղթղթակցական կաղմակերպությունների ղեկավարությունը տեղական կուսկոմիների կողմից, միևնուչն ժամանակ անհրաժեշտ է ուժեղացնել բանթղթակցական շարժման ղեկավարությունը նաև տպագիր թերթերի խմբագիրների կողմից: Վերջիններիս ցուչց տված ղեկավարության թուլության պատճառն աչն է, վոր նախ խմբագրությունների ապարաաը թուլլ է և հարմարեցված չե կաղմակերպչական ու քաղգաստիարակչական աշխատանք կատարելու և չերկրորդ՝ տեղական կաղմակերպությունները չեն կենսագործել: Կենսակոմի վորոշումները, ըստ վորոնց խմբագրությունները պետք է ուժեղացվեն կուսակցական աշխատակիցներով՝ բանգյուղթղթակիցների շրջանում աշխատանք կատարելու նպատակով: Խմբագրությունները պետք է իրենց թերթերում կաղմակերպեն բանթղթակցական ուժեղ բաժին:

ներ, վորոնց գլուխ պետք է անցնեն կազմակերպչական հասարակական աշխատանքի փորձառութիւնն ունեցող կուսանդամներ:

10) Կուսակցական խորհրդացին թերթերի խմբագրութիւնները պետք է ավելի ուշադրութիւն նվիրեն բանգլուղթղթակիցների կազմն ուսումնասիրելու և կարգավորելու գործին: Այդ նպատակով գաղութներ և ստուգումներ կազմակերպելն աննպատակահարմար է. անհրաժեշտ է ձգտել կազմի լավացման՝ գլխավորապես ներդրավելով նրա մեջ դադգահիւս աւելի մեծ թվով անկուսակցական բանվորներ և հողագործ գլուղացիներ: Հատուկ ուշադրութիւն պետք է նրվիրել բանվորուհիների ու գեղջիկուհիների ներգրավման գործին:

11) Անհրաժեշտ է ավելի ուժեղ ղեկավարութիւն ցույց տալ գլուղթղթակցական շարժմանը, վորը պետք է ուժեղացնել բաւարակներով և չքավոր գլուղացիներով, վորպես մեր կուսակցութիւնը սոցիալապես ավելի մոտ տարրեր գլուղում: Դա անհրաժեշտ է մանավանդ այն պատճառով, վոր այդ աշխատանքի առաւելու մասնամեծ դժվարութիւնները ծագում են գլուղթղթակիցների քանակական աճումից, նրանց ցրվածութիւնից, նմանապես և գլուղական մեր կուսակազմակերպութիւնների թուլութիւնից:

12) Մոտակա ժամանակաշրջանի համար, մեր բանգլուղթղթակիցների հիմնական խնդիրը բաղկատարակական աշխատանքի զարգացումն է: Կուսկոմիտեները պետք է սխտեմատիկորեն ղեկավարեն խմբագրութիւնների այդ աշխատանքը, ոգնելով նրանց աշխատանքի պլանն և մեթոդներ մշակելու, նրանց տրամադրութիւն տալ ղեկուցողներ և պարապմունքի ղեկավարներ ղնելով և աշակցութիւն ցույց տալով խմբագրութիւններին՝ կազմակերպելու սեմինարիաներ, գրախոսական բլուրներ և պատիւրագրի ցուցահանգեսներ՝ այդ առաւելու աշխատողների համար:

13) Բանգլուղթղթակցական շարժման առաւելու կուսակցութիւն բռնած գիծն ամբողջովին արգարացավ: Հետագայում ևս պետք է այդ գիծը կիրառել: Կուսակցութիւն կոմիտեներն այդ շարժումը պետք է ղեկավարեն մի կողմից ապագիր թերթերի խմբագրութիւնների և միւս կողմից կուսակցական ստորագաս կազմակերպութիւնների միջոցով՝ առանց ըստանձնելու բանգլուղթղթակիցների կապի ու ղեկավարութիւն անմիջական ֆունկցիաները:

14) Կուսակցական կոմիտեները մի շարք միջոցներ պիտի գործադրեն՝ տնտեսավարների ու բանթղթակիցների փոխհարաբերութիւնները

լարվածքներու և վարչատնտեսական որդանների մեջ ճիշտ բժշկական օտեղծելու համար բան-
դուղթով թակցական շարժման հասարակական ու
քաղաքական նշանակութեան մասին: Անհրա-
ժեշտ է շարունակել պայքարը բանգյուղթղ-
թակիցների հանդեպ հարուցված այլ և այլ հա-
լածանքների դեմ և ել ավելի ուժեղացնել այդ
պայքարը:

15) Կուսկոմները պետք է կարգավորեն
բանգյուղթղթակցական նյութերի հետաքննու-
թյան գործը, պայքարելով ախպիսի զեպքերի
դեմ, յերբ վարչութիւնը և գաւառական մարմին-
ները ձեռնառն ու անուշադիր վերաբերմունք էն
հայտնաբերում լրագրերում զետեղված կամ հե-
տաքննութեան համար հիմնարկութիւններին ու-
ղարկած թղթակցութիւններին (բյուրոկրատիկ-
ձեռնարկ հերքումների դեմ, հետաքննութիւնը
շահագրգռված անձնավորութեան հանձնելու դեմ
և այլն): միևնույն ժամանակ պետք է հետևել,
վոր մեղավորները պատասխանատվութեան կանչ
վեն:

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՅՆԵՐԻ ՄԻ ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿԻՅՆԵՐԻ
ԽՄԲԱԿՆԵՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼՈՒ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

(Այս կանոնները մշակել և «Բանգյուղթղթակից» հանգեսի խմբ-
ւագրութիւնը հիմք ընդունելով «Պրովդա»-ի բանգյուղթղթակից-
ների համամիութենական 3-րդ խորհրդակցութեան
հանած վարչութիւնը)

ԽՄԲԱԿԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1. Բանթղթակիցների խմբակը - իրենց ձեռ-
նարկութեան պատի լրագրում կամ զանազան
տպագիր թերթերում ու հանդեսներում գրող
բոլոր բանվորների ու բանվորուհիների կամա-
վոր համախմբումն է և կազմակերպվում է հե-
տևյալ խնդիրներն իրագործելու համար:

ա) Մամուլի միջոցով ժամանակակից խորհր-
դային և տնտեսական տպագրատի, պրոֆկազմա-
կերպութիւնների, կոոպերացիայի և զանազան
ինչպէս գործարանային, աշխատ և ընդհանուր
(ոսյունական, քաղաքային, և այլն) հասարակա-
կան կազմակերպութիւնների աշխատանքների
բարելավմանը և լուսաբանել բանվորների կյանքի
ու կենցաղի վերաբերյալ հարցերը:

բ) Ձեռնարկության բանվորներին ու բանվորուհիներին մասնակից անել պատի լրագրին ու ընդհանուր մամուլին և նրանց լծիլ բանթղթակիցների խմբակի աշխատանքներին:

գ) Նպաստել բանթղթակիցների քաղաքական և կուլտուրական մակարդակի բարձրացմանը, նպատակ ունենալով նրանց շրջանում ՀԱՄ ԿԿ և Խորհրդային իշխանության խնդիրների ճիշտ ըմբռնողութունը մշակել և նրանց չուրացնել տալ Խորհրդային և կուսակցական մամուլի անելիքներն ու բանգյուղթղթակցական շարժման դերը:

դ) Աջակցել մամուլի տարածմանը ձեռնարկության մեջ:

ե) Միջոցներ ձեռք առնել բանթղթակիցներին հալածանքներից պաշտպանելու համար:

ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

2. Իր խնդիրները բանթղթակիցների խումբակն իրագործում է հետևյալ միջոցներով.

ա) Տվյալ ձեռնարկության տնտեսական և հասարակական-քաղաքական կյանքի հարցերն ու փաստերը պատի լրագրում և ընդհանուր մամուլում լուսաբանելով:

բ) Տվյալ ձեռնարկության կյանքի հարցերին վերաբերող գեկուցումներ ու զրույցներ

կազմակերպելով, կադելով աչն ՀԱՄ. ԿԿ և Խորհրդային իշխանության ընթացիկ քաղաքականության և մամուլի հերթական խնդիրների հետ:

գ) ՀԱՄ. ԿԿ և Խորհրդային իշխանության քաղաքականության միատեսակ հարցերը պիտի բղխեն բանթղթակիցների աշխատանքի գործնականից (որինակ, չեքիլի տնտեսական զրույցան, աշխատանքային դիսցիպլինայի, պրոֆմիությունների հերթական խնդիրների, ՀԱՄ. ԿԿ գլուղական քաղաքականության, հավաքական պայմանագրերի և այլ խնդիրների մասին). սակաչն այդ զրույցները չպետք է վերածվեն բանթղթակիցների աշխատանքի անմիջական խնդիրներից կարված չոր ու ցամաք դասախոսությունների:

դ) Աջակցել, վոր բանթղթակիցները մրտնեն ձեռնարկության քաղկրթական գպրոցների և խմբակների (քաղգրագիտության, մարքսիզմի և աչն) ցանցի մեջ:

ե) Բանթղթակիցներին մասնակից անելով պատի լրագրի գործի և մամուլի հարցերին վերաբերող տեղական թերթերի խմբագրություններին կից կազմակերպվող սեմինարներին.

զ) Բանգյուղթղթակցական գրականության մեջ առաջավոր խնդիրների հավաքական ընթերցումներ և րննություններ կազմակերպելով:

Է) Բանթղթակիցների հասուկ հետաքրքրությունն ներկայացնող թղթակցությունների և հոգվածների հավաքական ընթերցում կազմակերպել, վորը, սակայն, չպետք է այն հետևանքն ունենա, վոր բոլոր թղթակցությունները նախապես պարտադիր կերպով քննության առնվեն խմբակում և, առանց հեղինակների համաձայնության, կեղծ անունները հրապարակվեն:

Ը) Բանվորների շրջանում լայն կերպով մաստայականացնել մեր մամուլի և բանթղթակցական շարժման խնդիրը խմբակի դռնբաց ժողովներում, գործկոմի կուլտ հանձնաժողովի հետ միասին գեկուցումներ, զրույցներ, ցուցադրական դատեր, մամուլի չերեկոներ և այլն կազմակերպել:

Թ) Ուշագրությամբ հետևել բանթղթակիցների հոգվածների հաջողություններին, և պատի լրագրում ու ընդհանուր մամուլում լուստարանել պատի լրագրի ու բանթղթակիցների խմբակի ունեցած հաջողությունները:

Ժ) Աջակցել թերթերի և գրքերի տարածմանը ձեռնարկության մեջ մեր ընդհանուր շինարարության ասպարիզում մամուլի ունեցած նշանակութունը և թերթերին ու հանդեսներին բաժանորդագրվելու պայմանները պարզաբանելու միջոցով:

ժա) Ամեն կերպ պաշտպանել բանթղթակիցներին հալածանքներից՝ մաստայա ապագիր թերթի խմբագրության, տեղական կազմակերպությունների, դատախազության մարմինների և վերահսկիչ Հանձնաժողովների միջոցով:

ԽՄԲԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

3. Բանթղթակիցների խմբակը կազմակերպվում է տեղական պատի լրագրին կից և իր առաջնահերթ խնդիրն է համարում այն, վոր պատի լրագիր ստեղծի այնտեղ, վորտեղ աշխատին չկա:

4. Բանթղթակիցների խմբակի կողմից լույս տեսնվող պատի լրագիրը կոչվում է տվյալ ձեռնարկության բանվորների և ծառայողների թերթ, և վոչ թե վորևե տառնաձին կազմակերպության որդան. այդ թերթին մասնակցում են տվյալ ձեռնարկության բոլոր ցանկություն ունեցող բանվորներն ու բանվորուհիները:

5. Խմբակի և պատի լրագրի աշխատանքները ղեկավարում է լրագրում գրող բոլոր բանվորների ու բանվորուհիների ընդհանուր ժողովի կողմից ընտրված խմբագրական կոլլեգիան:

6. Խմբագրական կոլլեգիան պատասխանատու է ինչպես խմբակի աշխատանքի, այնպես և պատի լրագրի բովանդակության և նրա մեջ գետեղվող նյութի համար:

7. Խմբագրական կողմից կատարում է պատի լրագրի մեջ մանուկ նյութի հաշվառումը, հետևում է, փոքր խմբակի սրագիրը ճշտությամբ տարվի, աշակցում է խմբակի աշխատանքների լուսաբանմանը բանգյուղթղթակիցների հրատարակութուններում և թերթերում, և մասնակցում է պատի լրագրի կողմից կազմակերպվող ցուցահանդեսներին:

8. Պատի լրագրի աշխատանքը ձիշտ հիմունքների վրա դնելու նպատակով բանթղթակիցների խմբակն ամենասերտ կապեր է հաստատում Համ. Կ(բ) Կ և Համ ԼԿՅԵՄ՝ տեղական կազմակերպությունների հետ, ինչպես և կապ է պահպանում գործարկումի և ձեռնարկության բոլոր հասարակական կազմակերպությունների հետ: Նրանց միջոցով խմբակը պատի լրագրի լույս ընծայման, բանթղթակցական գրականություն ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ միջոցներ ու նյութեր է փնտռում:

9. Բանթղթակիցների խմբակը կապ է հաստատում մոտագա տպագիր թերթի հետ (գավառական, շրջանային կամ նահանգական), հարաբերությունների մեջ է մտնում նրանց հետ իր աշխատանքի խնդիրների վերաբերյալ և նրան ինֆորմացիա տալիս իր աշխատանքի ընթացքի մասին:

10. Խոշոր ձեռնարկություններում, վորտեղ գոյություն ունեն համբարային (ցեխ) պատի լրագրեր և մեծ թվով բանթղթակիցներ կան համբարություններում, կարելի լի կազմակերպել բանթղթակիցների համբարային խմբակներ:

11. Ինչպես տեղական, այնպես և կենտրոնական տպագիր թերթերը ձեռնարկություններում իրենց բանթղթակիցներից առանձին խմբակներ չեն կազմակերպում, վորը, սակայն, նրանց չի զրկում աշխատանք կատարելու և իրենց բանթղթակիցներին ի մի հավաքելու հնարավորությունից, նրանց հետ անմիջական հարաբերությունների մեջ մտնելով:

12. Խոշոր ձեռնարկություններում, նախած պայմաններին և պատի լրագրերի զրությանն ու այլ ձեռնարկություններում կատարվող բանթղթակցական աշխատանքին, կարող են կազմակերպվել յերկութղթակիցների առանձին խմբակներ:

III

Կ Ա Ն Ո Ն Ն Ե Ր

ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱ-
ԿԵՐՊՄԱՆ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ԽՄԲԱԿԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Գյուղթղթակիցների խմբակը գյուղթղթակ-
ցական շարժման նախնական (ստորին) կադ-
մակերայութունն է. խմբակը կամավոր հիմունք-
ներով միավորում է տեղական պատի լրագրում
կամ ապագիր լրագրերում ու հանդեսներում
զրոյ վորոշ շրջանի կամ գյուղի գյուղացիներին
և գեղջկուհիներին:

Գյուղթղթակիցների խմբակը կազմակերպ-
վում է հետևյալ նպատակներով. —

1. Տեղական պատի լրագրի և զանազան
ապագիր լրագրերի ու հանդեսների միջոցով
նպաստել գյուղի անտեսության բարելավման
ու կուլտուրական շինարարությանը, ինչպես և
խորհրդային ապարատի բարելավմանը:

2. Նպաստել գյուղթղթակիցների քաղաքա-
կան և կուլտուրական մակարդակի բարձրացմանը.
այս աշխատանքի նպատակն այն է, վոր ոգնենք
նրանց, վորպեսզի ճիշտ կերպով հասկանան
գյուղթղթ կիցների դերը և խորհրդային շինա-

րարության խնդիրները, լավ խմանալով, վոր
գյուղթղթակիցները սոցիալիզմի շինարարությանն
ակախի մասնակցող առաջավոր հասարակական
գործիչներ պետք է լինեն:

3. Լույս ընծայել պատի լրագիր, մշակել
այդ լրագիրը գեղավարելու վորձը, լրագրական
աշխատանքը, թղթակցություն կազմելու և աշ-
խատակցելու յեղանակը և այլն:

4. Դեպի գյուղթղթակցական աշխատանք
գրավել չքավոր և միջակ խավերին պատկանող
գյուղացիներին ու գեղջկուհիներին և մամուլի
միջոցով մասնակից դարձնել նրանց հասարակա-
կան աշխատանքներին:

5. Գյուղացիության վստահությունը գեպի
գյուղթղթակիցներն ու մամուլը բարձրացնելու
նպատակով բացատրել գյուղացիությանը մամուլի
և գյուղթղթակցային աշխատանքի նշանակու-
թյունը:

6. Աշակցել լրագիր և գիրք գյուղ հասցնելու
գործին:

7. Համապատասխան մարմիններին զրդել
ձեռք առնելու միջոցներ, վորանցով կարելի կլինի
պաշտպանել գյուղթղթակիցներին հալածանք-
ներից:

ԴՅՈՒՂԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԱՇԽԱ-
ՏԱՆՔԸ

Վերը հիշված խնդիրները լավապես կերպով իրականացնելու նպատակով գյուղթղթակիցների խմբակն անում է հետևյալը. —

1. Տեղական պատի լրագրում և տպագիր լրագրերում լուսաբանում է ավյալ շրջանի կամ գյուղի տնտեսական և հասարակական քաղաքական կյանքի ամենակարևոր փաստերն ու հարցերը, ըստ վորում գյուղացիության ուշադրությունն ավելի գրավելու և լրագրի հեղինակությունն ավելի բարձրացնելու նպատակով՝ առաջ է քաշում այն հարցերը, վորոնք ավյալ մոմենտում ամենից շատ են հետաքրքրում գյուղացիությանը:

2. Կազմակերպում է զրույցներ շրջանի կամ գյուղի կյանքում և գյուղթղթակցային աշխատանքի մեջ ծագող հարցերի շուրջը, այդ հարցերը կապակցելով խորհրդային մամուլի խմբիկների և գյուղում կատարվող խորհրդային շինարարության ընդհանուր խնդիրների հետ:

3. Կազմակերպում է պարապմունքներ և զրույցներ կոոպերացիայի, գյուղխորհուրդների աշխատանքի, կուլտ աշխատանքի, հեղափոխական որինականության, արգյունաբերության և գյուղատնտեսության միջև գոյություն ունեցող կապի և այլ հարցերի մասին, այդ հարցերի քնն-

նարկումը կապակցելով տեղական պայմանների և գյուղթղթակցային աշխատանքի հետ:

4. Կազմակերպում և կալիկտիվ (խմբական) ընթերցում և զրույցներ բանգյուղթղթակցական հրատարակություններում առաջ քաշված խնդիրների շուրջը:

5. Կազմակերպում է տեղական պատի լրագրում կամ գաղառական ու կենտրոնական թերթերում և հանդեսներում լույս տեսած գյուղթղթակցային փոքրիկ հոդվածների և թղթակցությունների և տպագիր թերթերին ուղարկելու համար տեղական պատի լրագրի՝ հանձնված հոդվածների ըննադատություն, բաց վոչ մի դեպքում թույլատրելի չե հեղինակների ծածկանունները բացել և սահմանել տպագիր թերթերին ուղարկվող բոլոր գյուղթղթակցային հոդվածները նախապես պալատագիր կերպով քննադատելու կարգ:

6. Միջոցներ է ձեռք առնում արագացնելու խմբակի անդամ գյուղթղթակիցների հոդվածների ծագած հետաքննությունները, պատի լրագրերում և տպագիր թերթերում արձանագրում է այդ թղթակցությունների տված արգյունքները:

7. Խմբակում ըննարկում է պատի լրագրերի լույս տեսած համարները և լույս ընծայվելիք համարների ծրագրերը, վորով նպատառում է այն

բանին, փորպեսզի խմբակի բոլոր անդամներն ա-
վելի ախտիվ մասնակցեն պատի լրագրի գործի
գրվածքին և նրա փարեյու աշխատանքներին. այդ
բանը միաժամանակ նպաստում է դեպի պատի
լրագիր և դեպի խմբակ նոր անձնավորութուն-
ներ գրավելու գործին:

8. Խմբակը կազմակերպում է գոնեաց ժո-
ղովներ, փորին մասնակցության է կանչում դեռ
ևս լրագրում չգրող, բայց գյուղթղթակցային
աշխատանքով ու լրագրերով հետաքրքրվող գյու-
ղացիներին և գեղջկուհիներին. հնարավորության
չափ մեծ թվով գյուղացիներ գյուղթղթակցային
շարժման մեջ ներգրավելու նպատակով՝ խմբակը
խրճիթ-ընթերցարանի, կամ այլ քաղցուսավարական
հաստատությունների հետ միասին ժամանակ առ
ժամանակ կազմակերպում է ազգաբնակչության
համար գեկուցումներ մամուլի և գյուղթղթակից-
ների մասին, ցուցադրական դատեր պատի լրա-
գրի վերաբերմամբ, մամուլի լերեկուլթներ և
այլն, մասնակցում է գյուղական քաղ-լուսավո-
րական հաստատությունների այն ընդհանուր
աշխատանքին, փոր նրանք կատարում են լրագրի
ընթերցման և նրա շուրջը կազմակերպած գրույց-
ների միջոցին:

9. Խմբակը նպաստում է մամուլի տարած-
ման գործին, բարձրացնելով մամուլի հեղինակու-

թյունը գյուղթղթակցային հոգվածների նվաճու-
մանով, բացառելով մամուլի նշանակու թյունն
ու ոգուտը գյուղական համայնքների և գյուղա-
ցիների ժողովներում, տեղեկանքներ տալով
գյուղացիներին լրագրերի և հանդեսների բաժա-
նորդագրության պայմանների մասին. մամուլի
միջոցով նպաստում է փոստային բաժանմունք-
ների կողմից բաժանորդագրություն հավաքելու
և լրագրերն ու հանդեսները տեղ հասցնելու
աշխատանքի բարելավման գործին և այլն:

10. Տեղական գյուղթղթակիցներից մեկն
ու մեկի դեմ հալածանք չերևան գալու դեպքում
խմբակը միջոցներ է ձեռք առնում պաշտպանե-
լու հալածվողին, այդ մասին ժամանակին հայտ-
նելով ամենամոտիկ տաղաքի թերթի խմբագրու-
թյանը, ինչպես և գործելով կուսակցական-խոր-
հրդային և հանրային կազմակերպությունների
ու դատախազության միջոցով:

ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ԽՄԲԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐ-
ՊՈՒՄԸ

Գյուղթղթակիցների խմբակը կազմակերպվում
է տեղական պատի լրագրին կից, իսկ փոքրեղ
այգալիսին չկա՝ խմբակն իր առաջնահերթ խըն-
դիրն է դարձնում պատի լրագիր ստեղծել:

2. Գյուղթղթակիցների կողմից լույս ընծայվող լրագիրը կոչվում է տվյալ գյուղի կամ շրջանի գյուղացիություն լրագիր և նրան կարող են աշխատակցել բոլոր ցանկացող միջակ և չքավոր գյուղացիները:

3. Խմբակի աշխատանքը և պատի լրագիրը դեկավարում է պատի լրագրի խմբագրական կոլեգիան (խմբկուր), վորին ընտրում է խմբակի անդամների ընդհանուր ժողովն իր վստիշած ժամանակով:

4. Ընթացիկ գյուղական կյանքի և աշխատանքի հարցերում լավագույն կերպով փոխադարձաբար մեկ մեկու տեղյակ (իրագեկ) պահելու նպատակով՝ խմբակը խմբկուրի և առաջին հերթին նրա կազմի մեջ մանող կոմունիստների կամ կոմյերիտականների միջոցով հնարավորություն չափ սերտ կապ է պահպանում Համ. Կ. (բ.) Կ., ԼԿՅԵՄ տեղական կազմակերպությունների և տեղական խորհրդային ու հասարակական կազմակերպությունների՝ գավառային գործկոմի, գյուղխորհրդի, կոոպերատիվի, գյուղացիական փոխովկոմի, խրճիթ-ընթերցարանի, ժողովրդական տան և այլ հաստատությունների ու հիմնարկների հետ. տեղական քաղաքական կազմակերպությունների ու հաստատությունների միջոցով խմբակը գտնում է պատի լրագիր

հրատարակելու և բանգյուղթղթակցային գրականություն ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ միջոցներ ու նյութեր:

5. Տեղական պատի լրագրի և խմբակի աշխատանքների խմբագրական կոլեգիան մասնակցություն է կանչում տեղական ուսուցչին, խրճիթավարին, գյուղատնտեսին, հասարակական այլ կազմակերպությունների աշխատակիցներին:

6. Խմբագրական կոլեգիան նախապատրաստում է խմբակի ժողովները, հարցերի կարգը և Համ. Կ. (բ.) Կ. ու ԼԿՅԵՄ տեղական բջիջների խորհրդով ու աջակցությամբ հրավիրում է ղեկուցողներ, ինչպես և գյուղթղթակիցներին հետաքրքրող և վարչական մարմինների աշխատանքի հետ կապ ունեցող խնդիրների քննարկմանը մասնակցելու յե կանչում այդ մարմինների ներկայացուցիչներին: Խմբկուրը պահում է պատի լրագրի համար ստացված նյութերի հաշիվը, հետևում է խմբակի որագրի ընթացքին, նպաստում է խմբակի աշխատանքների լուսաբանմանը բանգյուղթղթակցային հրատարակությունների մեջ և լրագրերում, կազմակերպում է պատի լրագրերի ցուցահանդեսներին մասնակցելու գործը և այլն:

7. Խմբկուրն ամբողջությամբ ստանում պատասխանատու յե ինչպես խմբակի աշխատանքի,

այնպէս եւ տեղական պատի լրագրի բովանդակութեան և այդ լրագրի մեջ գետեղված հլուքների համար:

8. Գլուղթղթակիցների խմբակը սերտ կապ և հաստատում ամենամասիկ (գաղառական կամ կենտրոնական) ապագիւր լրագրի խմբագրութեան հետ և իր աշխատանքի ընթացքում ղեկավարվում և այդ խմբագրութեան ցուցումներով, տեղեկութեան և տալիս նրան իր աշխատանքի մասին, դիմում և նրան այս կամ այն հարցի վերաբերյալ բացատրութեան ստանալու և այլն: Համապատասխան ապագիւր լրագրի խմբագրութեան միջոցով բանգլուղթղթակիցների խմբակը կապ և հաստատում զանազան գաղառական և կենտրոնական խորհրդային և հասարակական կազմակերպութեաններին ու հաստատութեաններին հետ:

9. Ինչպէս տեղական, այնպէս եւ կենտրոնական ապագիւր թերթերն իրենց գլուղթղթակիցների առանձին խմբակներ չեն կազմակերպում տեղերում, սակայն նրանք կարող են անմիջապէս կապ հաստատել իրենց գլուղթղթակիցների հետ և անմիջական կերպով ուղարկել նրանց իրանց հրահանգները:

10. Գլուղերում կինթղթակիցներին, կամ լերիաթղթակիցներին առանձին խմբակներ չեն կազմվում, բայց իրենց վերաբերյալ խնդիրների

կամ կանանց և լերիաթղթակիցների հրատարակութեաններին ստացված ցուցումների և հարցերի բննարկան համար գլուղթղթակիցներն ու լերիաթղթակիցները կարող են իրենց առանձին ժողովները ղուժարել:

IV

Շ Ր Զ Ս Բ Ե Ր Ս Կ Ս Կ

ԺՈՂՏՆՏԽՈՐՀԻ ԲՈՒՈՐ ՅԵՆԹԱԿՍ. ԶԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ

Պարբերական մամուլի հետ միասին, վորը սխտեմատիկ պաշար և մզում մեր տնտեսավարութեան բացերի ու թերութեանների և դրանից բղխող անարտադրական ծախսերի դեմ, մեծ դեր են կատարում նաև գործարանային ու արհեստանոցային պատի լրագրերը, հայտնաբերելով արտադրութեան մեջ նկատվող անորմայ լերեւոյթները և բացերը:

Ակտիվ պրոլետարը, պատի լրագրի, տեղական բանվորական մամուլի միջոցով աշխատում և լուսաբանել տվյալ ձեռնարկութեան հիվանդագին լերեւոյթները և կենտրոնացնել սրանց վրա բանվորական մասսայի ու ձեռնարկութեան ղեկավարների ուշադրութեանը: Խորհրդային մամուլի այդ ճլուղն ահագին նյութ և մատակարար

բարութիւն, վոր արդյունք է նկատուած թերութիւնները վերացնելու համար բանվորների կատարած աշխատանքի: Ուստի յորաքանչյուր ձեռնարկութեան ղեկավարի ուղղակի պարտականութիւնն է ուշադիր վերաբերմունք ցույց տալ այդ որդաններին, գործնական կապ և կոնտակտ հաստատել նրանց հետ և միատեղ պայքար մղել՝ արտադրութեան կազմակերպումը բարելավելու համար: Այն ինչ հաճախ են պատահում ղեպքեր, յերբ առանձին տնտեսավարները սխալ են հասկանում պատի լրագրերի դերն ու նշանակութիւնը և իսպառ չեն հասկանում նրանց մեջ բերած տեղեկութիւններն այս կամ այն բացերի մասին: Այդ պարագան իր հերթին սրում է հարաբերութիւնները ղեկավարի ու պատի լրագրերի միջև, վորոնք իրենց վրա յեն կենտրոնացնում յերկրի հասարակական կարծիքը:

Նմանորինակ ղեպքերը պետք է վճռականորեն վերացվեն: Մեր առջև՝ յերկրի բովանդակ ժողանտեսութեան առջև խնդիր է ծառանում տեղական, համառ պայքար մղել խնայողութեան սեփմ հաստատելու և արտադրական պրոցեսի բոլոր աստիճանները ռացիոնալացնելու համար: Այդ վիթխարի խնդիրները մենք ամենևին չենք կարող կենսագործել միմիայն արտադրութեան վարչական որդանների միջոցով: Մենք պետք է

այդ պայքարին մասնակից դարձնենք բանվորական լայն մասսաներին, միասնական ճակատ ստեղծենք բանվորական մամուլի ճշույն փոխարինող որդանիզմի հետ, վորը հայտնաբերում, հասարակական դատաստանի առջև է դնում արտադրութեան մի շարք ներքին ցավերն ու բացերը:

Տնտեսավարների և մամուլի տեղական որդանների միջև համագործակցութիւնն ստեղծելու և այն հաստատելու, տնտեսավարութեան բոլոր յերևույթների դեմ պայքարի միասնական ճակատ սահմանելու նպատակով — ձեռնարկութիւնները ղեկավարներին առաջարկվում է.

1. Ավելի խստորեն հսկել, վոր իրոք հետաքննվեն անտնտեսավարութեան, շռայլութեան և թափթփածութեան այն բոլոր փաստերը, վորոնք մասնանշում են պատի լրագրերը և տեղական թերթերը:

2. Հրապարակել տալ այդ ղեպքերի բնութեան հաւանքներն այն որդաններում, վորտեղ գեանդված են չեղել տվյալ տեղեկութիւնները:

3. Նկատի առնել և գործնականորեն դնահատել պատի լրագրերի ու տեղական թերթերի բոլոր ցուցմունքները՝ արտադրութեան ամեն մի հնարավոր բարելավումի մասին:

4. Աջակցել և ոգնել այդ որդաններին՝ նը-
րանց հետաքրքրող տեղեկություններ տալով:

5. Ակտիվորեն մասնակցել այն աշխա-
տանքին, փորձի նպատակն և բանփորական մաս-
նալի առջև ճիշտ լուսաբանել մամուլի հարուցած
արտադրական և տնտեսավարական հարցերը:

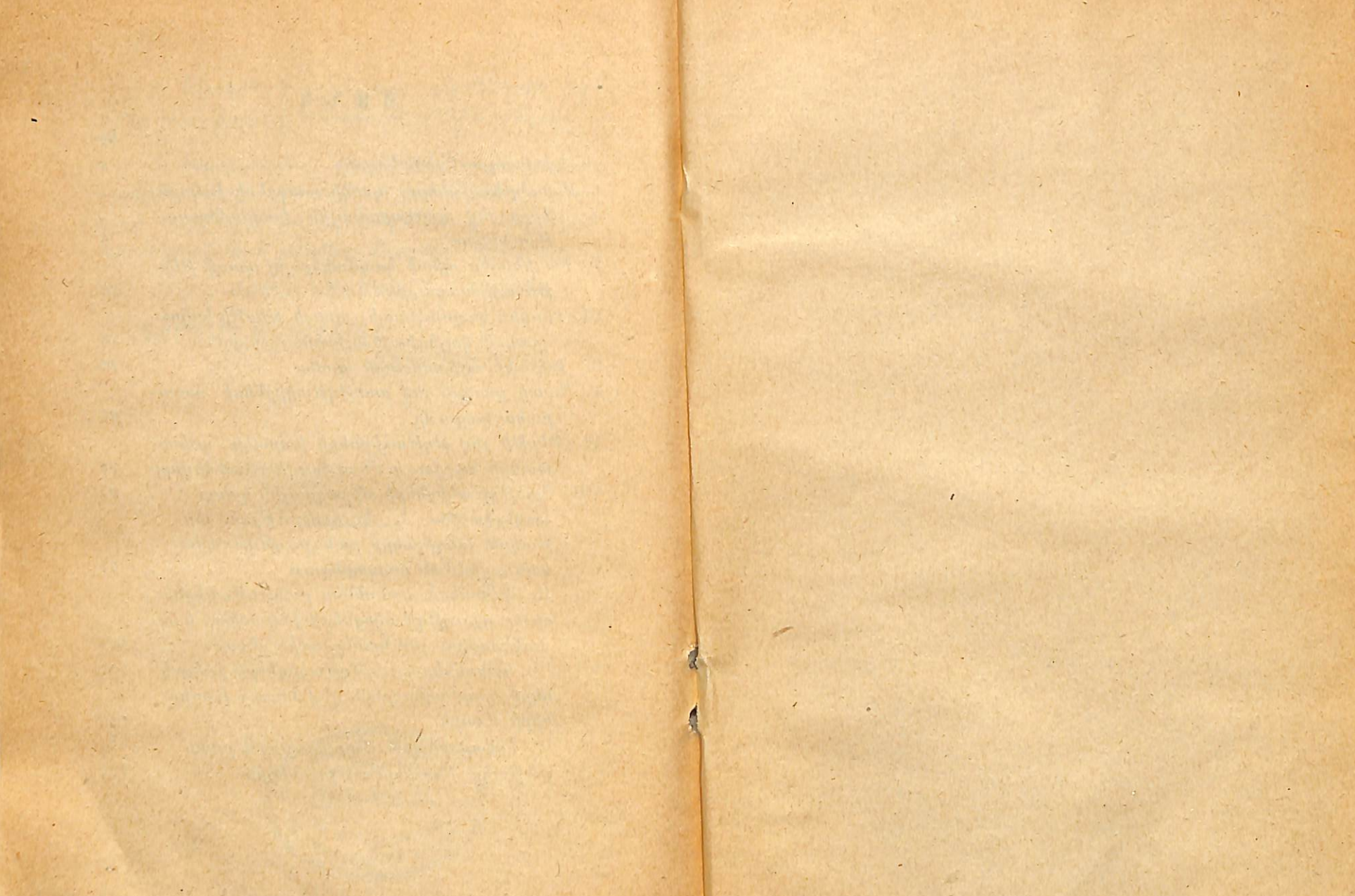
ԺՏԽ-ի ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Հ. ԲԱԼՅԱՆ

ԳՈՐԾԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻԶ՝

Տ. ԱՍՏՎԱԾԱՏՐՅԱՆ

	Էջ
Խմբագրություն կողմից	3
I. Բանթղթակիցները, պատի լրագրերի խմբակո- նները յեվ գործարանային կազմակերպու- թյունները	6
II. Թե ինչպես պիտի կազմակերպել պատի թեր- թի աշխատանքը	26
III. Ինչպես կազմակերպել պատի թերթի խմբա- գրական կոլեգիայի աշխատանքները	38
IV. Խմբակի աշխատանքի պլանը	46
V. Պատի լրագրի յեվ բանթղթակիցների հասա- րակայնացումը	67
VI. Թերթի յեվ թղթակիցների խմբակի աշխա- տանքի հաշվառումն ու հաշվառման ձևվերը	74
VII. Բանթղթակիցների միջազգային կապը	91
Հավելվածներ. I. Կուսակցության հեր- թական խնդիրները բանգյուղթղթակցա- կան շարժման ասպարիզում	97
II. Հիմնական կանոններ բանթղթակիցնե- րի ու գյուղթղթակիցների խմբակներ կազ- մակերպելու յեվ նրանց աշխ. մասին	105
III. Կանոններ գյուղթղթակիցների խմբակ- ների կազմակերպման յեվ նրանց խնդիր- ների մասին	112
IV. Շրջաբերական ժողովուրդների բոլոր լինթակա ձեռնարկություններին	121

ԳԻՆԸ 40 ԿՈՊ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0143951

149.75